

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dneh po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, na 16 straneh Din 2.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava

v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. V Celju: Slomškov trg 4. Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 161

Ljubljana, nedelja, dne 7. decembra 1930

Leto I.

Italija pod režimom politične policije „OVRA“

Novi policijski organizem je podrejen direktno notranjemu ministru Mussoliniju - Trije antifašistovski pokreti - Težki izgledi brezposelnih delavcev

Pariz, 6. decembra. V zvezi z delovanjem posebnega policijskega odseka, ki je znan pod imenom »OVRA«, objavlja tukajšnji »Le Temps« obširne podrobnosti o antifašistovskih organizacijah, ki so bile te dni odkrite.

Po »Tempsovih« informacijah pripadajo številne aretirane osebe k trem različnim organizacijam. Eno skupino zase tvorijo oni revolucionarji, ki delujejo v duhu republikanske ideje, k drugi pripadajo komunistični elementi, a k tretji ljudje liberalnega naziranja.

Med aretiranci zadnjih dni se nahaja poleg drugih tudi 24 pripadnikov svobodnih poklicev v Lombardiji, ki so vsi obdolženi, da so se nahajali v zadnjem času v stalni zvezi z antifašistično koncentracijo v Parizu, katere dela na tem, da bi se sedanji režim v Italiji odpravil nasilnim putem.

Kljub znanemu sestanku v Milanu med Grandjem in Litvinovim se nadaljujejo tudi aretacije komunistov. Dobri odnosi med Italijo in Rusijo ne vplivajo niti v najmanjši meri na zadržanje fašizma v tem pogledu. Tako sta bila pred kratkim obsojena dva mlada rimska komunisti, en od-

vetnik in en zdravnik, vsak na 15 let ječe.

Aretacija oseb iz tretje skupine, ki jo sestavljajo pristaši liberalnih idej, je bila znana v Rimu že pred dnevi. Med njimi se nahajajo profesor Mario Vinciguerra, pisatelj več knjig, ki je nekoč urejeval zunanje politični del lista »Il Mondo«, profesor Rensi, sodrnik newyorške »Evening Post« in neka gospa Bosis, ki je ameriškega izvora in je imela v Rimu literaren salon. Ta skupina je izdajala taje list z imenom »Alleanza per la libertà« (Zveza za svobodo), ki ga je izšlo devet števk in ki je ostro napadal zunanjo politiko fašistovske vlade.

Rimski listi navdušeno pozdravljajo ustanovitev posebnega političnega odseka pri rimski policiji. »Popolo di Roma« pravi, da smatra novi italijanski kazenski zakonik politične prestopke za zločine, ki so naperjeni proti najvažnejšim javnim interesom, medtem ko navadni zločini teh interesov ne zadevajo. Zato je v Italiji konec onega posebnega položaja, ki se je priznaval političnim zločincem. Fašistovski list se čudi, da se »v IX. letu fašistovske dobe« sploh še morejo najti ljudje, ki še

niso uvideli, da je vsaka borba proti fašizmu brezupno početje. Režim bo vse take elemente iztrebil z neizprosno roko. »Messagero« prav tako poudarja, da bo režim zasledoval gibanje antifašistov sistematično, metodično in neizprosno.

Nova fašistovska policija — zaključuje »Tempo« — je podrejena direktno notranjemu ministru, katero je sedaj v rokah »duceja« samega.

Reggio Calabria, 6. decembra. Snoči je 26-letni Josip Fallanca, ki ga je iskala četa karabinerjev ob uri, ko bi bil moral spričo političnega nadzorstva, pod katero je bil pred kratkim postavljen, biti doma, oddal več strelav na karabinerje. Težko je ranil karabinerja Franca Fedeleja. Karabinerji so streljali za napadalcem, a ga niso zadeli niti ujeli, ker se mu je posrečilo izginiti v noč. Še tekom noči so policijski agentje uvedli strogo preiskavo v okoliških krajih in aretirali mnogo ljudi, ker bi naj bili pomagali atentatorju na begu. Njega samega doslej še niso prijeli. Ranjeni karabiner pa se v tukajšnji bolnici bori s smrtjo.

Zürich, 6. decembra. n. Današnji socialistični »Avanti« objavlja vest iz Milana,

da je v Modeni masa delavcev napadla tri vojaške avtomobile, ki so vozili kruh in testenine. Prišlo je do spopadov, ki so se končali z aretacijami.

Rim, 6. decembra. n. Po privatnih vestih, ki prihajajo iz Turina in Milana, je tam došlo do nemirov, ki so jih povzročili brezposelni delavci. Delavci so demonstrirali pred prostori fašističnega društva in klicali: »Živio Mussolini, kolikorikrat hoče, toda dajte nam kruha!« Po mestu so nosili plakate, na katerih je bilo pisano: »Ali kruha za naše otroke, ali pa Mussolinijevo glavo!« Demonstracije so se ponavljale v sredo in četrtek. Demonstranti so oplenili več vojaških kamionov, ki so vozili kruh. Aretiranih je bilo do sedaj okrog 400 delavcev. Vse mesto je vznemirjeno. Mnogi tuji so odpotovali, v kar jih je prisilila policija, da ne bi videli, kaj se godi. Prirejane so bile velike demonstracije, ki se jih je udeležilo okrog 3000 brezposelnih delavcev. Ti so protestirali proti fašističnemu režimu in prepevali pesem: La bandiera rossa. Fašisti so bili prisiljeni pomiriti delavce z brezplačnim razdeljevanjem kruha.

Nemške zasilne finančne odredbe sprejete

Velik uspeh kancelarja Brüninga - Socijalni demokrati so glasovali proti vsem predlogom o nezaupnicah vladi - Klavni manevri narodnih socializmov

Berlin, 6. decembra. d. Vlada dr. Brüninga je dosegla danes v državnem zboru veliko zmago. Po 8-urni debati in ko so h koncu imeli zastopniki vseh strank še enkrat svoje govore, je zbornica prešla h glasovanju o predlogu, da se zasilna naredba razveljavi. — Ob največji napetosti je predsednik državnega zbora Loebe objavil rezultat glasovanja: od 546 glasov jih je 253 bilo za razveljavljenje, 293 pa proti. Vlada je torej dobila večino 40 glasov.

Za ta izid glasovanja se je treba zahvaliti socijalnim demokratom. Socijalno - demokratska frakcija je včeraj sklenila, da bo glasovala proti vsem predlogom za nezaupnico vladi in da bo odklonila vse predloge za razveljavljenje zasilne naredbe. Socijalni demokrati so izjavili, da gre sedaj

za ohranitev skrbstva za brezposelne.

Berlin, 6. decembra. d. V nadaljnjem poteku seje nemškega državnega zbora je dobil besedo poslanec Esser, ki je predlagal, naj zbornica odloči o tem, ali je dopusten narodno-socialistični predlog za zaupnico vladi. Vprašanje dopustnosti takih neresno mišljenih predlogov je še sporno in ni še razčiščen. Poslanec je predlagal, naj državni zbor s poimenskimi glasovanjem o tem odloči, kajti centum smatra narodno-socialistični predlog za zaupnico za neresničen, ker narodni socialisti pač nečesto vladi izrazijo svojega zaupanja, temveč jo napadajo. Pri glasovanju je 298 poslancev glasovalo za Esserjev predlog, 233 proti, a 22 poslancev (gospodarska stranka) se je vzdržalo glasovanja. S tem je bilo

odločeno, da je neresno mišljeni predlog narodnih socializmov za zaupnico vladi nedopusten. Izid glasovanja so narodni socialisti sprejeli z viharimi klici »leje«. Med glasovanjem so narodni socialisti obkolili z grozečimi klici poslance sosednjih strank. Predsedniku Loebeju se je končno posrečilo, da je vzpostavil mir. Nato je še sledilo glasovanje o predlogih gospodarske stranke, narodnih socializmov in komunistov za nezaupnico vladi. Glasovalo se je skupaj ter so bili ti predlogi z 291 glasovi proti 256 odklonjeni.

Berlin, 6. decembra. d. Na podlagi od vlade izdane zasilne naredbe ne bo od ponedeljka dalje v hotelih, restavracijah in gostilnah nobenega belega peciva več, temveč samo ržen kruh.

Obisk našega zunanjega ministra v Atenah

Beograd, 6. decembra. l. Da se odzove povabilu predsednika grške vlade g. Venizelosa, bo naš zunanji minister dr. Marinković odpotoval z orijent-ekspresom v Atene v torek 9. t. m. Spremljali ga bodo njegova soproga, načelnik političnega oddelka zunanjega ministrstva g. Karović, šef kabineta Kovačević in ministrov posebni tajnik Kosta Pavlovič.

Minister dr. Marinković bo potoval v specialnem reprezentativnem vagonu zunanjega ministrstva, ki ga bodo priključili k orijentnemu brzovlaku. Po programu sprejema pridejo ministru nasproti do Skoplja posebni zastopniki grške vlade. Pridružili se bodo njegovemu spremstvu. V Atenah je grška vlada rezervirala za zunanjega ministra v hotelu »Petit Palais« posebne oddelke.

Minister ostane v Atenah od četrтка do sobote, v nedeljo pa se spet vrne v Beograd.

Francija zahteva poiznila Madja

Budimpešta, 6. decembra. n. V političnih krogih je veliko senzacijo izzvala vest, da je bil francoski poslanik v Budimpešti tri ure pri predsedniku vlade na konferenci. To konferenco spravljajo v zvezo z ratifikacijo haškega in pariškega sporazuma po Franciji. Gre pa tu še za mnogo važnejša politična vprašanja. Francoski poslanik se je baje informiral tudi o Bethlenovem potovanju v Ankaru in v Berlin. Po tem potovanju je Bethlen sprejel novinarje ter jim izjavil, da se je s francoskim poslanikom razgovarjal o ratifikaciji haškega sporazuma, ter je naglasil, da se nadeja, da bo francoski parlament še letos ratificiral ta sporazum in sicer kakor hitro bo sestavljena nova francoska vlada.

Dva nova romunska ministra

Bukarešta, 6. decembra. d. Za naslednika odstopivšega justičnega ministra Juniana je bil imenovan prometni minister Voico Nitescu. Za prometnega ministra pa je bil imenovan prejšnji minister dela v kabinetu Maniua Raducanu.

Povratek letalcev Gouliette-a in Lalouette-a

Atene, 6. decembra. AA. Guverner Indokine Pasquier je danes prispel semkaj v letalu z znamenitima francoskima letalcema Gouliettom in Lalouettom, s katerima je priletel iz Alepa. Guverner je hotel biti prvi potnik na novi letalski progi med Saigonom in Parizom. Da mu olajšata pot, sta hotela letalca kreniti z določene poti, toda guverner ni hotel na to pristati in je zahteval, da se izvrši polet točno po predpisani poti. Novinarjem je izjavil, da je vžičen nad nenavadnim užitkom, ki mu ga je dala vožnja.

Pred odstopom madjarskega zunanjega ministra

Budimpešta, 6. decembra. n. Grof Bethlen je imel včeraj daljšo konferenco z grofom Karolyjem, ki kandidira za madjarskega zunanjega ministra. Sedanjí zunanji minister Walko namerava namreč tekom prihodnjega tedna podati ostavko. Karoly je grofu Bethlenu dejal, da na zimo ne želi sprejeti zunanje-političnega portfelja, da pa je pripravljen storiti to s prihodnjo pomladjo. Vse kaže, da bo med tem časom grof Bethlen sam vodil zunanje ministrstvo. Čeprav spomladi prevzame zunanje ministrstvo grof Karolyi, je vendar povsem naravno, da bo madjarsko zunanjo politiko v resnici še nadalje vodil sedanji madjarski ministrski predsednik.

Posledice atentata v Koprivišču

Rim, 6. decembra. v. S kraljevim dekretom je bil premeščen odvetnik Dompieri v Ravenno, v Gorico pa dosedanji prefekt v Piacenzi odv. Tiengo.

Goriški fašistovski tajnik konzul Avenanti je bil dva dni po atentatu v Koprivišču telefonično pozvan v Rim. Predvčerajšnjim je bil pri generalnem tajniku fašistovske stranke Giuratiu. Ta ga je včeraj peljal k Mussoliniju, kateremu je poročal o svojem sedanjem in bodočem delovanju. Z ozirom na oba nenadna dogodka je jasno, da je premešitev goriškega prefekta in Avenantijskega polaganja računov v Rimu v zelo tesni zvezi s poslednjim protirežimskim atentatom v Koprivišču.

Španija se živo zanima za naše proizvode

Beograd, 6. decembra. AA. Po poročilu naših zastopnikov v Španiji se kaže na španskem trgu veliko zanimanje za proizvode naše države. Posebno dober bi bil trg na Španskem za jabolka, suhe slive, perutnino, živo in zaklano živino, les in fižol.

Začetek dobe pomirjenja v Avstriji

Blagodejen vpliv rešitve krize na javnost — Razkol v Heimwehru se poglablja

Dunaj, 6. decembra. d. Imenovanje vlade dr. Enderja je res prineslo precej pomirjenja v Avstriji. Tisk si je oddahnil in tudi gospodarsko se skuša otresti pesimizma zadnjih mesecev. Dr. Ender pa tudi gre naravnost na gospodarsko delo. Začenja z novo zakona o davkih ter se bodo že prihodnji teden začela konkretna pogajanja med vlado, finančnimi referenti zveznih dežel in parlamentarnimi strankami.

Dunaj, 6. decembra. d. Procces razsula pri Heimwehrih napreduje še dalje. Na Dunaju imamo sedaj Heimwehr g. Starhemberga, dalje Heimwehr g. Fey-a, ki se hoče postaviti pod vodstvo krščanskih socializmov, in slednjič imamo še »zvezo svobodcev«, ki pripada krščansko socialnim delavcem pod vodstvom Kunschacka. Končno so tu tudi monarhistični frontni bojevniki. Na Nižje-Avstrijskem so se veliki deli Heimwehra ločili od Starhemberga in se koncentrirajo pod vodstvom krščansko socialnih strankarskih voditeljev Raaba in Burescha. Na Tirolskem je sicer ustanovitelj in voditelj Heimwehrov dr. Steidle zaradi preprirov s krščanskimi socialci odstopil, toda te dni si je dal izglasovati zaupnico ter je ostal na svojem mestu. Toda zaželjen sporazum s krščanskimi socialci ni bil dosežen ter se bodo tudi na Tirolskem zmerni deli Heimwehra, ki simpatizirajo s krščanskimi socialci, ločili od Steidlea in prešli h krščansko-socialnim Heimwehrom.

Podobna ločitev se je izvršila že na Vorarlberskem. Ta proces se bo razširil tudi na

druge zvezne dežele ter se bodo Heimwehri ločili v dva tabora, od katerih bo prvi, radikalnejši del, stal pod vodstvom Starhemberga, drugi zmernejši del pa bo obsegal krščansko - socialne heimwehrovske skupine. Skupno vprašanje obeh taborov pa bodo ostali še dolгови, ki so baje zelo visoki.

Postopanje proti Lewinu ustavljeno

Dunaj, 6. decembra. d. Kakor znano, je bil znani letalec Lewine pred kratkim na Semmeringu od policije aretiran, ker je bil osumljen, da je pripravljaval ponarejanje francoskega denarja. Danes je bila preiskava proti Lewinu ustavljena.

Odkrita zarota na Portugalskem

Lisabona, 6. decembra. AA. Policia je na nekem posestvu našla in zaplenila 74 bomb. Istotako je policija zaplenila prostore demokratske stranke ter prostore lista »El Debate«, ki ima uredništvo v istem poslopju. Lastnik posestva, kjer so bile najdene bombe, je bil aretiran.

Nove krvave demonstracije v Indiji

Bombay, 6. decembra. AA. Kongres je organiziral velike demonstracije za Gandhija. Šest redarjev je bilo ranjenih, 2 od teh sta zadobila težke poškodbe. Na strani izgnanikov je bilo ranjenih 229 oseb, od katerih so jih 120 morali oddati v bolnico.

Samo spoznanje ne zadostuje

Ni Slovenca, ki ne bi bil prepričan, da je zanj Jugoslavija edina mogoča rešitev. Prav tako pa tudi ni Slovenca, ki ne bi bil prepričan, da bi moglo biti pri nas neprimerno boljše, če bi vsak Jugoslovian storil svojo polno dolžnost, če bi vsi živeli in delali za Jugoslavijo in če ne bi nihče bil pristaš jugoslovanske misli le vsled sebičnih ozirov. Vsakemu Slovencu je to dvojno spoznanje lastno, le redki pa so tisti, ki naredijo iz tega spoznanja tudi edino pravi zaključek, da sami zagrabijo za delo, da bi potem tudi v resnici vse postalo boljše.

In vendar je treba narediti tudi ta zaključek, ker samo spoznanje napake ne zadostuje. Tudi šolarček ve, da dela proti sebi, če se ne uči, ali kaj pomaga vse to spoznanje, če se pa vseeno ne prične učiti. Prav tako tudi nič ne koristi tisti, ki samo gleda, kako nastaja požar, temveč pomaga le tisti, ki sam skuša požar pogasiti. Spoznanje je sicer prva stopnja k zboljšanju, toda ta stopnja ima smisel le tedaj, kadar ji sledi odrešujoče dejanje.

Ta resnica se kaže tudi v 6. januarju. Vsi Jugoslovani smo že davno vedeli, da se pri nas vodi strankarski boj na način, ki mora uničiti tudi državo, če ne bo tega strankarstva že kmalu konec. Vsi Jugoslovani so to spoznavali, nihče pa se ni lotil, da bi iz tega spoznanja napravil pravi zaključek. V neizogibno propast bi zadrželi, če ne bi kralj Aleksander s svojim historičnim aktom od 6. januarja napravil strankarstvu konec. Ker ni kralj več hotel gledati, kako propadamo, temveč izvedel odrešilno dejanje, zato smo se rešili strankarstva, zato smo prišli iz največje nevarnosti.

Ta kraljev vzgled bi morali posnemati vsi. Ne smemo gledati in kritizirati, kako se razvijajo dogodki, temveč poseči v razvoj dogodkov in jih usmeriti tako, da bodo v čim večjo korist celote. Ne samo gledati in opazovati, kako se razvija jugoslovanska misel, temveč delati na to, da bo njen razvoj čim uspešnejši. To je zahteva dneva, kajti nedelavni gledalci so le v napoto.

Iz spoznanja neobhodne potrebe Jugovije izhajajo jugoslovanska misel. Zato je jugoslovanska ideja ona težnja, da omogoči vsem Jugoslovanom napredek in blagostanje. Ker je namenjena za vse, zato morajo tudi delati vsi, ker je nemoralno in nemožato, da bi samo eni delali, drugi pa uživali. Iz tega pa tudi sledi, da se absolutno ne sme trpeti, da bi kdo izkoristil jugoslovansko misel v sebične namene. Vsak tak poskus bi pomenil, da se skuša drugim Jugoslovanom odvzeti nekaj njihovih pravic in je zato vsak tak poskus v najostrejšem nasprotju z osnovo jugoslovanske misli. Ta pomeni za vse enake pravice in enake dolžnosti ter je zato vse-skozi demokratična, izkoriščevalci pa so s to temeljno zahtevo v največjem nasprotju.

Tudi vsled te temeljne zahteve mora vsakdo sodelovati pri delu za jugoslovansko misel, kajti tudi najbolj elementarna pravica ugasne, če se nihče za njo ne zmeni. Kdor ne izraža svojih dolžnosti, ta tudi ne more zahtevati svojih pravic in ta se tudi ne sme pritoževati, če drugi v njegovo škodo izkoriščajo njegove pravice. Samo vsled pasivnih gledalcev so mogli imeti izkoriščevalci uspeh, kjer pa so nastopili aktivni delavci, tam so tudi izkoriščevalci izgubili besedo. Zato je čisto brez vrednosti, če se pritožuje nad izkoriščevalci tisti, ki sam nič ne dela. Baš zaradi njega nastajajo in morajo nastati izkoriščevalci. V resnici je proti zlorabljanju in izkoriščanju ideje samo aktiven delavec, samo tisti, ki se aktivno udeležuje dela za jugoslovansko misel.

Tudi najkoristnejša in najženjalnejša misel je brez haska, če se ne najdejo ljudje, ki prično to misel udeleжавati. Vsa Slovenija lahko vse leto na glas kriči, da nam je elektrifikacija potrebna, toda ves ta krik ni niti za eno kilovatno uro. Šele tisti, ki pričneta graditi elektrarno, vode in druge naprave, šele ta naredi nekaj za elektrifikacijo. Tako je tudi z vsemi drugimi vprašanji, ki nas tarejo. Če bomo samo gledali, potem nas bodo vsa ta vprašanja tlačila še leta in leta dolgo in ko ne bo nadloge bo šele v hipu, ko bomo pričeli z delom reševati ta vprašanja.

Sprva, ko še ni bilo spoznanja, je pač bila propaganda jugoslovanske misli glavno, danes pa, ko to spoznanje že splošno vlada, je treba pričeti z udejstvom.

»Poset v Sofiji ni imel nikakih tajnih ciljev«

Izjava turškega zunanjega ministra rimski agenciji »Stefani« — Turška politika je orientirana napram Rimu in Moskvi

Rim, 6. decembra. n. Sofijskemu poročevalcu agencije »Stefani« je turški zunanji minister Tefvik Ruždi bej tik pred svojim odhodom iz Sofije dal daljšo izjavo. To izjavo so prinesli vsi fašistovski listi. Tefvik Ruždi bej se je v prvi vrsti zahvalil italijanski vladi za prijateljski sprejem, ki so mu ga priredili v Rimu, nato pa je dejal, da je napravil nanj Mussolini silen dojem kot politik in državnik. O Grandijevi osebi ni povedal ničesar. Omenil je le, da je imel z njim zanimiva posvetovanja v prisrčni atmosferi. Končno se je Ruždi bej zahvalil še posebej italijanskemu kralju, da je pokazal zanj toliko zanimanja. O političnih vprašanjih je Tefvik Ruždi bej doslovno dejal:

»Turško-bolgarski odnosi so na dobrem potu in postajajo vedno bolj intimni. Z zaupanjem gledam v bodočnost. Veseli me, da je kralj Boris kakor sicer tudi narodne mase v Bolgarski prijateljsko naklonjen Turčiji. Moj poset v Sofiji ni imel nikakih tajnih namenov. Naši odnosi z Bolgarsko so že zdavnaj urejeni. Ta moj poset ima namen, da se stavim v kontakt z zastopniki bolgarske vlade.

Izjavil sem že, da zavzema grško-turški pakt važno mesto v turški politiki in se mora smatrati kot ena naših najbolj važnih političnih oslomb. Morem vam reči, da bo Kemal paša prihodnje leto posetil Atene, da ob tej priliki povrne poset Venizu.

Turško-grško prijateljstvo je v skladu s težnjami predsednika turške politike in vseh političnih voditeljev turškega naroda. To prijateljstvo prav tako nima tajnih namenov, ker je turška zunanja politika prežeta z iskrenim stremeljenjem, da utrdi prijateljsko sodelovanje z vsemi turškimi sosedi, kakor to zahteva njen zemljepisni položaj. Tako je treba razumeti ne samo prijateljstvo z Grčijo, nego tudi prijateljstvo z Bolgarsko, ki je najbližja sosedna Turčiji.

Razvoj vladne krize v Franciji

Sestava nove vlade poverjena bivšemu ministrskemu predsedniku Barthouju

Pariz, 6. decembra. AA. Večina političnih voditeljev, ki jih je včeraj predsednik republike konzultiral, se je izrekla za koncentracijsko vlado. Ker sta Poincaré in Briand odklonila sestavo nove vlade, bo bodoči predsednik francoske vlade po vsej priliki designiran iz večine v senatu.

Pariz, 6. decembra. AA. Predsednik republike je nadaljeval s posveti o rešitvi vladne krize. Listi napovedujejo vlado republikanske koncentracije.

Nepozabni dnevi francoskih svečanosti v Beogradu

Izjava zastopnika Francije g. Champetier de Ribesa — »Niti en hip nisem imel občutka, da nisem doma«

Pariz, 6. decembra. I. »Petite Gironde« objavlja intervju g. Champetiera de Ribesa, ki je, kakor znano, zastopal francosko vlado pri odkritju spomenika jugoslovanske hvalnosti napram Franciji. Francoski minister je med drugim dejal:

»Vedel sem za ljubezen Jugoslavije napram Franciji, toda nisem vedel za globino njenih čustev. Jugoslavija se spominja težkih vojnih dni, homerskega umika preko Albanije in francoskih ladij, ki so prevzile izmučeni narod in vojsko. Toda ta narod se spominja tudi zmagovalnih dni. Treba je iti v inozemstvo, pred vsem v Jugoslavijo, da se vidi pravo lice Francije. Tu smo tako blizu, da ne moremo oceniti in premeriti naše zemlje, njene kulturne, intelektualne, moralne in gospodarske vloge. Pa niti njenega položaja pravične in miroljubne države. V Jugoslaviji sem občutil, da zavzema Francija najvišje mesto v vseh sreih in dušah. Za časa svojega kratkega bivanja v Beogradu nisem niti trenutek imel občutka, da sem v tujini, marveč sem se počutil, kot da bi bil doma.

V Beogradu nas je triumfalno sprejel ves narod, več kot 100.000 ljudi. Ob prihodu naše delegacije v Beograd je bila vsa prestolnica na ulicah in na balkonih in nas je obisipala s cvetjem. Spomenik jugoslovanske hvalnosti napram Franciji je krasen, je krasno delo genialnega Meštrovića, velikana sedanje umetnosti. Zgradili so ga z narodnimi prispevki. Prebivalstvo Beograda in vse države, intelektualci iz vseh krajev, meščani in kmetje, vsi so nas razumeli in nas ljubili.

Kar se tiče kralja, je bila njegova ljubezen napram Franciji izražena v izredno

vanjem te misli, ker spoznanje samo ne zadostuje več. Jugoslovanska misel ima že za seboj prvo stopnjo razvoja in danes vrši svojo dolžnost le tisti Jugoslovani, ki jugoslovansko misel izjavi. Samo izpovedovanje jugoslovanske misli je danes mnogo premalo, ker je bilo to že skrajno malo tudi za prejšnjo generacijo. Mož na mestu je zato danes samo aktiven delavec.

Glede držav, ki niso turške sosedne, je treba pa vedeti, da je turška politika orientirana napram Rimu in napram Moskvi. Ta politika ima čvrste temelje. V Rimu so mi obljubili, da bo v kratkem posetil Ankaro zunanji minister Grandi.

Interesantno je, da se g. Tefvik Ruždi bej ni podrobneje izrazil o odnosih med Turčijo in Italijo in da je dal to izjavo zastopniku italijanske uradne agencije. Gotovo je kompliment za Italijo, da je izjavil, da je turška zunanja politika orientirana napram Rimu in da tam vezi s Turčijo niso opustili. Toda opozoril je tudi na to, da je turška politika orientirana tudi napram Rusiji. Naravno da Tefvik Ruždi bej ni skušal pojasniti, kako se da spraviti v sklad fašizem in komunizem. Tega pojasnila ne daje niti fašistovski tisk, ki je to Tefvik-Ruždi-bejevo izjavo objavil, čeprav ji ni pripisal nikake posebne važnosti, saj je opustil vsak komentar.

Simptomatično je, da je Tefvik Ruždi bej za časa svojega bivanja v Rimu dajal zelo rezervirane izjave. Tudi sedaj, ko so prišli italijanski novinarji za njim v Sofijo, jih je pustil praznih rok, saj se je omejil na to, da se zahvali italijanski vladi za prijateljski sprejem in da predpisno, kot to delajo vsi tuji, ki pridejo v Rim, izjavi, da je Mussolini velik in nedosežen.

Iz vsega tega se da razbrati, da je bil Tefvik Ruždi bej zelo oprezen, ko ni hotel italijanskim novinarjem ničesar izjaviti o onem, kar je te dni dejal v intervjuju s poročevalcem pariškega lista »Tempsac«. Izjave v »Tempsac« so italijanski listi le deloma registrirali, ker jim niso bile po volji, saj je Tefvik Ruždi bej naglašal, da želi Turčija prijateljstvo z vsemi sosedi in da se kot država, ki je dosegla vse svoje nacionalne težnje, ne more vmešavati v revizionistične igre, nego da mora čuvati obstoj sedanega položaja ter uvrstiti pacifično mednarodno sodelovanje.

Pariz, 6. decembra. AA. Nadaljujoč konzultiranje je sprejel predsednik republike Doumergue med drugim Painlevéja.

Pariz, 6. decembra. d. Predsednik republike Doumergue je Poincaréju ponudil sestavo vlade. Poincaré je to iz zdravstvenih razlogov odklonil. Nato je predsednik republike poveril sestavo vlade bivšemu ministrskemu predsedniku in justičnemu ministru senatorju Louisu Barthouju. Barthou je misljo sprejel.

velikem zanimanju ob vsakem momentu. Zelo globoko je bil presenečen, da je francoska vlada mene izbrala, da izročim trak legije časti mlademu prestolonasledniku. O tem se je izrazil na velikem banketu, ki so ga priredili vsej francoski delegaciji. Razdejavanje in težka vojna šola sta vplivala na suverena in na jugoslovanski narod, ki je zelo miroljuben, ki sovraži vsako nasilje in ki teži le za tem, da ohrani mir in mirovne pogodbe.

V gospodarstvu preživlja Jugoslavija očitno skoro isto krizo, kakršno občutijo skoro vse države Srednje Evrope, toda njeno prebivalstvo, ki je poljedelsko, je delavno, trezno in štedljivo in ima vse prednosti, da premaga težkoče današnjih dni. Pri svoji povojni gospodarski stabilizaciji se Jugoslavija naslanja in računa na Francijo.

Imel sem priliko videti z lastnimi očmi vpliv naše države v Jugoslaviji. Po umiku preko Albanije je našlo več kot 5000 mladih ljudi zatočišča v francoskih domovih. Vzgjajali so se na naših fakultetah. Ti študentje so danes odrasli ljudje in tvorijo jedro prijateljstva napram Franciji. Oni ljubijo našo kulturo in rektorji francoskih fakultet, ki so posetili Jugoslavijo ob priliki zadnjih francosko-jugoslovanskih svečanosti, so občutili prav posebej to ljubezen. V Beogradu sem prisostvoval eni uri pouka v francoski šoli. Pozdravil me je mlad deček, sin g. Miljanića, bivšega internista pariške bolnice in sedanjega kirurga. Petsto malih Jugoslovancev se kakor on vzgajajo v tej šoli. Učijo se našega jezika, obenem pa spoznavajo našo kulturo, našo zgodovino in naš duh.

Ameriški pritisk na Italijo

Pariz, 6. decembra. AA. Današnji »Matin« prinaša članek ženevskega dopisnika »New York Times«. Dopisnik v članku posebno naglašja, da vršijo Zedinjene države Severne Amerike vedno večji pritisk na Italijo, da bi Italija opustila svoje zahtevo po paritetu na morju s Francijo in da bi na ta način prišlo do sporazuma v razorožitvenem vprašanju. Zdi se, da London podpira to stališče. Verjetno je, da bo Italija popustila v zahtevi po paritetu.

Izvirne francoske pastilje

„VALDA“

proti 804

prehladu, glavebolu, grlobolu

Prodajajo vse lekarne in drogerije

Večerja na čast Nj. Vis. kneza Pavla in kneginje Olge

Beograd, 6. decembra. AA. Francoski poslanik na našem dvoru g. Emil Dard je priredil na francoskem poslanstvu večerjo na čast Nj. Visočanstva knezu Pavlu in kneginji Olgi. Večerje so se tudi udeležili rumunski poslanik na našem dvoru Filodor z gospo, ameriški poslanik Prince z gospo, vojni minister general Hadžić z gospo, minister dvora Jelić, general Lepetit in tajnik francoskega poslanstva z gospo.

Ban dr. Marušić pri Nj. Vel. kralju

Beograd, 4. decembra. I. Danes ob 17. uri je Nj. Vel. kralj sprejel v avdienco novega bana Dravske banovine dr. Marušića.

Beograd, 6. decembra. I. Tekom današnjega dne je novoimenovani ban Dravske banovine g. dr. Drago Marušić posetil nekaj ministrov, s katerimi je razpravljal o vprašanjih, ki zadevajo Dravsko banovino.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 6. decembra. AA. Od 11. do 13'20 se je vršila danes pod predsedništvom predsednika ministrskega sveta in ministra za notranje zadeve generala Petra Zivkovića seja ministrskega sveta. Na seji so razpravljali o tekočih zadevah.

Kmetje iz Južne Srbije odhajajo na zagrebški zbor

Beograd, 6. decembra. I. Danes je iz Skoplja odpotovalo 50 kmetov iz Južne Srbije v Zagreb, da povrnejo poset svojim hrvatskim bratom, ki so bili nedavno v južni Srbiji. Srbski kmetje se najbrže udeležijo tudi velikega kmetškega zbora v Zagrebu, ki bo 8. t. m.

Zakon o prevozu z motornimi vozili

Beograd, 6. decembra. I. Nj. Vel. kralj je na predlog trgovinskega ministra podpisal in proglasil zakon o rednem in spremenljivem prevozu potnikov in blaga z motornimi vozili.

Novi predpisi o pridobitvi monopola za sol

Beograd, 6. decembra. AA. Centrala industrijskih korporacij je obvestila vse svoje člane o izpremembi predpisov za pridobitev industrijskega monopola za sol. Po teh izpremenjenih predpisih je treba prošnji priložiti tudi izkaz o plačnem davku o količini potrebne soli in potrdilo trgovske zbornice in ministrstva trgovine in industrije.

Omejitev priseljevanja v Ameriko

Washington, 6. decembra. AA. Imigracijska komisija poslanske zbornice je bila obveščena o tem, da namerava predsednik Združenih držav omejiti priseljevanje. Ameriškim konzulom bo naloženo, naj odklonijo potne listine vsem onim osebam, ki bi mogle pasti na breme javnih uradov. S tem ukrepom bo število brezposelnih do konca letošnjega proračunskega leta, t. j. do 30. VI. 1931. znižano za 135.000 tujcev.

Finančni škandal v Franciji

Pariz, 6. decembra. AA. Redarstvo je prijelo ravnatelja trgovinske banke in upravitelja francosko - romunskega kreditnega zavoda Lavala. Njegove povere presegajo 20 milijonov. Laval je bil po vsej priliki samo slamanati mož ustanovitelja poljske banke Danovskega, ki je pobegnil.

Šah

Dr. Aljehin v Ljubljani

Jugoslovanski šahovski savez sporoča kot službeno vest, da začne dr. Aljehin turnejo po Jugoslaviji 11. t. m. in sicer v Ljubljani.

Ker je za simultanko nekaj mest še prostih, se bodo sprejemale nadaljne prijave v torek, dne 9. t. m. v kavarni »Emona« I. nadst.

Turneja dr. Aljehina je vzbudila v širši javnosti veliko pozornost. In to ne samo v Ljubljani, temveč tudi na deželi in so se tako prijavili za simultanko tudi poedinci iz provincialnih mest.

Turneja dr. Aljehina bo najboljše od dosedanjih. Pred leti sta pri nas nastopila tudi dr. Lasker in Mieses, toda v veliko manjšem obsegu. Za produkcije dr. Aljehina se je prijavilo razen Ljubljane še 9 mest: Maribor, Zagreb, Karlovac, Split, Sombor, Virovitica, Novi Sad, Beograd in Osijek. S tem bo turneja dr. Aljehina postala nekako merilo za razvoj šaha v posameznih mestih. Brez dvoma se bo vsako mesto potrudilo, da iztrga svetovnemu mojstru čim več zmag. Upajmo, da se bo Ljubljana častno odrezala.

Zimsko perilo

rokavice, volnene nogavice, čepice, pletenine in drugo priporoča

I. URBANČIČ

831 Miklošičeva cesta 20

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 6. decembra. d. Večerna vremenska napoved za jutri: Mirno, na mnogih krajih megleno vreme, temperatura se počasi zviša, v enem ali dveh dneh se bo v Severnih Alpah morebiti za kratek čas zjasnilo z južnim vetrom, potem pa nastopi splošno poslabšanje vremena ter nagnjenje k padavinam.

Dr. Ivo Štampihar, Jesenice:

Argumenti demokracije

Parlamentarizem velja v sodobnem političnem znanstvu in praksi kot bistveno politično sredstvo demokracije. Po poreklu — vsaj kolikor trdi to tradicija — je anglosaksonski. Vsekakor je bil angleški parlamentarizem vzorec politične francoske revolucije, njegova oblika in učinkovanje sta bila vodilni motor upravnim tendencam voditeljev francoskega naroda, ko je padel režim Ljudevita Capeta. Odtod — iz Francije, ki je majka civilizacije individualizma — je prešel parlamentarizem v ostale evropske države ter zavlada v vseh, razen v obeh centralnih monarhijah nemškega značaja in volje, v Rusiji in Španiji, kjer se je udomačila oblika takozvanega konstitucionalizma, o katerem trdi teorija, da je blažja varianta demokratizma, oziroma parlamentarizma. Praksa se s teorijo — kakor po navadi — ne strinja.

Konstitucionalizem bi bilo boljše označiti kot morganatično zvezo dveh ekstremov: politične hinavščine in iskrenosti. Živ vzgled za to je današnja Nemčija, ki je z vrtoglavi skokom prešla iz najekstremnejše konstitucionalne monarhije v čisto parlamentarno republiko, mrtev vzgled za to pa je Avstro-ogrski monarhija, v katere avstrijski polovici je vladal parlamentarno maskirani absolutizem, v katere ogrski polovici pa je vladala kasta aristokratov za svoj razred dejansko parlamentarno. Dočim je bil v Avstriji parlament maska Habsburžana, je bil na Ogrskem politično sredstvo proti demokraciji.

Iz teh vzgledov nam pade v oči prva praktična pridobitev: ločitev med demokracijo kot obliko in med demokracijo kot sistemom. Sistem lahko sproži obseg in hotenje oblike, oblika sama pa še ne pomenja brezpogojno — sistema! Samo tam, kjer oblika služi sistemu, radi katerega je nastala, samo tam bomo videli pristno demokracijo.

Imenujmo demokracijo po njeni tehnični strani zaenkrat s terminom: angleški parlamentarizem. V tem izrazu najdemo še največ skladnosti za trenutno splošno priznano domnevanje pristne demokracije po zunanjem videzu.

Zakaj angleški? Enostavno, ker je nastal in se razvil najprej in domala samo na Angleškem. Francoski, belgijski in drugi posnemalci takrat še niso poznali Izlandije, oziroma jim očitno ni imponirala, ker niso imeli pač prvih redov iz geografije. Pred nosom so meli Anglijo — Albion —, njeno zgodovino, njeno bližino, z njo pa tudi kupčijske in politične zveze ali spopade. Zato so zasnovali način vladanja, ki so ga našli v Angliji, kot sredstvo od njih izvoženih demokracij doma. Pravno-politična teorija domačih in angleških mislecev jim je utirala pot. Toda oni so zagledali angleški parlamentarizem v njegovih končnih fazah in so ga tudi prenesli v domačo državo v posnetkih teh končnih faz. V formalističnem presajanju parlamentarizma v posnetku končne faze, katero je dosegel v Angliji, so jim sledili prav vsi, kjer se je parlamentarizem v Evropi vobče udomačil.

Prvi sejalec otoškega političnega ploda pa niso niti najmanj vodili računa o tem, kako je angleški parlamentarizem nastajal, kako počasi se je skozi veke in na Angleškem razvijal, odkod so tiste moči, tiste snovi, ki so mu dajale razvoja, napredka, in koliko časa je to snovanje zavzelo. Tudi v tem, namreč tudi v preziranju pogojev razvoja angleškega parlamentarizma na Angleškem, so prve sejalec kontinentalno-evropskega parlamentarizma posnemali ostali. Evropske države so si nabavile parlamentarni okvir, v katerega so stlačile mentalno nerevolucionarno lastno strukturo uprave in državljanskih. Okvir pa so izdelale po vzorcu, pri katerem so pozabile upoštevati, da je sam nastal, nastajal v dolgotrajni, bolester in počasni evoluciji in da evolucija vzorca nikakor ni bila brez posledic tudi v učin-

kih na onem, ki mu je oblika vladanja po tem vzorcu služila, — na angleškem narodu.

S to ugotovitvijo smo dosegli konjunkturo demokracije v njenem svojstvenem pomenu za angleški parlamentarizem.

Srečali smo se namreč s točko, pri kateri nam postane demokracija zmiselna: demokracija je vlada naroda nad samim seboj, a njena oblika je taka, kakršna je narod sposoben. Angleški parlamentarizem je zato tak, kakršen je, ker je angleški narod sposoben, da se vlada po njem. Sposoben pa je postal ravno radi počasne evolucije svojega parlamentarizma, ker je imel v tem času priliko izrpati iz naukov prakse parlamentarizma njegove pogoje, sebe pa prilagoditi učinkom parlamentarizma. In da je angleški narod sposoben svoje demokracije v nam znani obliki, to dokazujejo njegovi voditelji — parlamentarci.

S presaditvijo tega parlamentarizma med druge, politično neprimerno mlajše narode in prezirom presoja njihovo sposobnost dotičnih narodov za tak parlamentarizem so sejaleci parlamentarizma na evropskem kontinentu postali nezakonski očetje danes splošno občutenega pojave v teh državah: takozvane krize parlamentarizma. Po prejšnjih izvajanjih bo menda jasno, da ni klica krize v parlamentarizmu, nego v različni sposobnosti in nesposobnosti posameznega naroda za iz Anglije presajeno šablono parlamentarizma.

Vladati se, kakor pomenja to demokracija, pomeni znati se obvladovati, to pomeni zopet, razumeti mejo med osebnimi koristmi in koristmi skupnosti, to pomeni nadalje, imeti javno vest in poštenje, to pomeni, čutiti in misliti kulturno, civilizirano. Narod, ki tega ne zna, ne zna cenzurirati tistih svojih sinov, ki so po tehniki parlamentarizma poklicani, da narod vodijo, in če jih ne zna cenzurirati, nimajo volje nobenega zmisla za narod, pač pa seveda za izvoljene. Sposobnost naroda za demokracijo s parlamentarizmom se presoja po sposobnosti hasnovalcev pasivne pravice, t. j. po sposobnosti voditeljev političnih strank. Da je teh sposobnost izključena, če nimajo kritična odgovornost napram narodu, je na dlani.

Pri nas, v reyni Eshaeziji, se je godilo tako, zato pa je bil 6. januar povsem logičen konec razmer, čim je bil njegov zamisel, rešiti državo in nacionalno misel. Tak namen je bil zatrt, zajamčen, in po dosedanjih uspehih je ta namen dokazan.

Biti za politiko 6. januarja se pravi biti za pristno demokracijo. Demokratična Jugoslavija maršira šele od 6. januarja.

Andrej Dolenc:

Kmetska beseda

(7. decembra 1930.)

Težki udarci odmevajo po zagrebških ulicah, udarci deset in deset tisočev kmetov, ki korakajo na Jelačičev trg. Vod za vodom, okoli spomenika vse živo. Ali bo oživel tudi sam Jelačič s konjem? Ali je oživel tudi kmetski kralj Matija Gubec, ali bo ponoviti danes na Jelačičevem trgu svoje kronanje iz leta 1573 z žarečo krono in ognjemetno palico?

Oživel je duh voditelja, vrača se s pravnički njegovih borcev, kliče jih na zbor. Od planinske Slovenije pa junaške Šumadije prišle so množice. Zove jih voditelj K. Kovačević, da povedo svojo kmetsko besedo.

Kmet je steber države, če je on srečen in zadovoljen, je z njim vsa država. On ljubi svojo grudo, trpi, z znojem si briše čelo, če mu rodi dobro ali slabo, vkljub temu jo ljubi. Krvavo je priložen kmetski kruh. Zato kmet ne bo nikdar protidržaven in revolucionaren, saj je njegova gruda del njegove države. Na njegovih plečih visi teža, ki jo težko nosi ali vendar ne obupa. Zgodovina kmetskega pokreta je žalostna in s krvjo zapisana. Turški napadi so uničevali ves njegov trud, vasi so gorele, sinovi postajali janičarji, najhujši njegovi sovragi, žene in devojke onečaste in odvedene v sužnost. Tlaka, desetina, greh gradov, grozovitosti muk in globokih, vlažnih, smrdljivih ječ. Kupa še ni pol-

na... Taki, — punt 1573, — kronanje na Markovem trgu v Zagrebu na žarečem prestolu, preganjanja.

Epilog kmetske drame je končan. Svoboda, tisočletno suženstvo končano.

Danes se trese tlak mesta Zagreba. Le tresi, se tresi, saj danes imamo kralja kmetske krvi. Njegovi predniki so orali zemljo in gojili trto. Globoko so odjeknile kraljeve besede hrvaškimi kmetom, ko jim je dejal med drugim: »Moje prepričanje je, da je glavna sila našega častitega in delavnega naroda na vasi in da ima ta narod povsod širom prostrane domovine eno srce in eno isto misel... Znaite in recite povsod, da je »Vaš kralj nerazdružljiv z Vami in da z Vami čuti«.

Iz belega Zagreba bo glasno odjeknilo 8. decembra na te krasne kraljeve besede.

Odjek teh besed bo tako glasen in jasen, da se bo slišal po vsem svetu, da bo učinkoval na tudi na one, ki snujejo načrte na neednost v Jugoslaviji.

Prvikrat bo jugoslovanski kmet prost vseh strankarskih spon, brez ozira na prejšnje politično prepričanje glasno izrekel, da ljubi svojo državo in svojega viteškega kralja.

Jugoslovanski kmet boče močno, edinstveno, napredka polno državo, ki naj bo strah in trepet vseh njenih prikritih in odkritih nasprotnikov. Le močna država mu more nuditi jamstva za njegovo mirno delo. Jugoslavija, to je njegova država, ki mora biti tako enotna po volji, da je nikdo ne razpolovi.

Pokazal bo tudi, da ljubi svojega viteškega kralja Aleksandra, ki je z enim zamahom presekal gordijski voz, ustvaril edinstvo, enakost, svobodo in bratstvo med narodom. Utihihne so strasti, ki so razdvajale naš narod, razkrajale njegove sile in moči, namesto, da bi združevale. Na današnji dan bo kmetska sila glasno poudarila »On je naš mi smo njegovi«. Med njim in kmetskimi narodom ne more biti več posredovalca.

Podpiral bo sedanjo vlado ministrskega predsednika generala P. Živkovića, katere koraka po poti gospodarskega in socialnega napredka.

Današnje besede jugoslovanskih kmetov bodo odmevale po celi Evropi. Jugoslaviji naj bodo v prospeh in razcvit!

Regulacija glavnega trga v Novem mestu

Dolenjska metropola vedno bolj stremi za izboljšanjem in izboljšanjem, da bi postala res pravi dragulj v tako divni okolici doli pod zelenimi Gorjanci. Zda ima svoj regulacijski načrt in ne bodo se več ponavljali slučajji, da bi se zidalo po mili volji.

Srce Novega mesta je njegov glavni trg, ki nosi lepo ime kraljeviča Petra. Je to brez dvoma največji trg naših provincijalnih mest in tedaj, ko so ga vse naokoli krasile arkade bogatih hiš novomeških trgovcev, je morala biti divota šetati se pod skrivnostnimi njihovimi oboki. Iz Grma ali celo iz gorjanskega Mehovega je bil pogled na glavni novomeški trg edinstven.

Šeasoma pa je vse to izginilo in danes je trg kraljeviča Petra pač še vedno velik in obsežen, manjka pa mu romantika Kettejevih časov, ki jih je pesnik tako lepo orisal:

Noč trudna molči,
nezamudna beži
čez mestni trg luna sanjava.
Vse v mraku mirno,
na vodnjaku samo
tih veterc z vodoj poigrava.

Vodnjak že davno krasil slikovit tirolski trg, kamor ga je preselil bivši novomeški profesor Tirolec, novomeški glavni trg pa je prazen, gol arkade so le še pod Bergmanovo hišo.

Z novim regulacijskim načrtom Novega mesta se je predvidela tudi regulacija njegovega glavnega trga. Naj bi dobil zopet srednjeveški sijaj, izpopolnjen z modernimi pridobitvami sedanje dobe.

Arkade naj bi se podaljšale še pod sosedno Fichtenanovo hišo, da bi bila celotna severna stena trga obrobjena z njimi. Pred nje bi se postavil monumentalni vodnjak.

Če bi se Kette potem vrnil v Novo mesto in bi postal na gorenjem koncu trga, obrnjen proti Bermannu, bi se ponovile njegove sentimentalne noči:

Vodice šume
in rosice prše
brez konca v broneno kotanjo;
brezdanj je ta vir,
šepetanje, nemir,
brezkončna, kot misli so nanjo.

O, potem bo Novo mesto spet staro romantično študentovsko gnezdo, slovenski Heidelberg. Uredili se bodo nasadi ob Krki, pa marof in »šance« in Stembu in Čefideli, pa Matko in Mrvar na Hribu, vrnili se bodo stari prijetni časi v izboljšani izdaji.

Nekdaj je bil glavni trg na jugu zaprt po vrsti hiš, ob katerih je zavila cesta doli do sv. Janeza, kjer je lesen most vodil v Kandijo. Po njem je korčil Trdina v Gorjance.

Kasneje so stari most podrli, porušili so tudi hiše na jugu glavnega trga in ga z železnim

mostom skoro bi dejal podaljšali tja do Kasteleca in Windischerja v Kandiji. Praktično pač, a arhitektonsko pogrešeno. Trg je izgubil prvotno enotnost in zaključenost.

Novi načrt predvideva tudi ta popravek. Med Kobetovo in Windischerjevo hišo bi se vzdal visok, ličen portal, ki bi umetno zaključil glavni trg in ga zaokrožil v popolno samostojno enoto, srce Novega mesta.

Onstran portala bi vodila vozna pot. S starega mostu, nad potjo pa bi bilo skalnato pobojče ob Erjavčevi hiši spremenjeno v razgledno teraso, nekako v višini ceste, vodeče na most. Za pešce bi bilo urejeno stopnišče, ograja med teraso in zidno rampo pa bi dobila prijetnejše lice s spomenikom, morda s stebrom, ki bi nosil mestni grb, ali z električno uro.

Premisliti bi bilo, če bi ne kazalo staviti portala šele ob pričetku mostu med Grilčevo in Kobetovo hišo. Vsekakor bo to nekaj posebnega in bo učinkovalo prav slikovito ter ne bo prav nič izključevalo oziroma izločalo Kandije od Novega mesta.

Mogoče je celo, da pride Novo mesto do razširjenega mostu, do širine, kakršna je na ustju trga ob portalu. Potem bodo onstran portala nameščena tudi napajaljšča z bencinom.

Dolenjska metropola stoji na zelo vegastih tleh. Vsa je vpognjena, krivuljasta, povsod se gre navkreber ali navzdol. Tudi glavni trg visi od severa proti jugu. Padec trga bi se v vsej dolžini od Ljubljanske ceste do mostu enotno uravnal in cestišče bi se tlakovalo z granitom. Iz istega gradiva bi bili tudi široki hodniki ob stavbah. Ti bodo tako prostorni, da bo na njih dovolj mesta za običajno trženje in se bo po cestišču le vozilo. Segali bodo skoro do današnjega vodnega jarka na trgu, kar pa oblike trga v osnovi ne bo spremenilo. Gledalo se bo le na novo stavbno črto, da se za bodočnost doseže enotna arhitektonska krivina. Hodniki bodo proti cesti primerno nagnjeni in bodo urejeni tako, da ne bodo motili že obstoječih vhodov v hiše. Ponekod bo pač treba dvigniti prag oziroma napraviti predložno stopnjico, kar pa bo le v olepšavo.

Da bodo tudi stranski dohodi na glavni trg primerni, bo treba tudi tiste ulice tlakovati in jih lepo izpeljati na glavno cestišče. Tudi to se ba šeasoma zgodilo. Najvažnejše pa bi brez dvoma bilo, da bi se odnesel vogal na robu Ljubljanske ceste in trga kraljeviča Petra, kjer se cestišče nenadno obrne skoro v pravem kotu. Iz prometnih ozirov se ob končni regulaciji glavnega trga to pereče vprašanje ne bo smelo prezreti.

V. P.

Primerno 103

božično ali novoletno darilce

je kompletna aluminijasta ali emajlirana modra siva, rujava itd. kuhinjska garnitura. Za otroke pa razne aluminijaste posode v bogati izbiri, katere izvolite pogledati pri trdkih

STANKO FLORJANČIČ

Ljubljana Sv. Petra cesta 35.

Gledališče

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Nedelja, 7. decembra ob 15. uri: »Peterčkove poslednje sanje«, prva Miklavževa prireditev. Izven. Znižane cene. — Ob 20. uri: »Mladoletec«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 8. decembra ob 15. uri: »Peterčkove poslednje sanje« — druga Miklavževa prireditev. Izven. Znižane cene. — Ob 20. uri: »Naš gospod župnik«, 25. predstava. Izven. Znižane cene.

Opera.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Nedelja, 7. decembra ob 15. uri: »Madame Butterfly«. Gostuje ga. Zlata Gjurgjenac-Gavella. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. — Ob 20. uri: »Rigoletto«. Gostuje gospe Oberwalder in g. Josip Rijavec. Izven.

Ponedeljek, 8. decembra: »Knez Igor«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Torek, 9. decembra: Zaprto.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Nedelja, 7. decembra ob 15. uri: »Aladin«. Otroška predstava. Premijera. — Ob 20. uri: »Lutka«. Kuponi.

Ponedeljek, 8. decembra ob 15. uri: »Aladin«. Otroška predstava — Ob 20. uri »Prodana nevesta«.

Torek, 9. decembra: Zaprto.

PTUJSKO GLEDALIŠČE

Torek, 9. decembra ob 20. uri: »Sveti plamen«. Gostovanje mariborskega gledališča.

Reprezentanca radio-tovarne „INGELEN“ Ljubljana

Telefon 3198 — Poštni predal 281 — Brzojavke Gleichrichter, Ljubljana

INGELEN

588

U3 U6

TRIELEKTRONSKI APARAT

s priključkom na izmenični tok obsega valovne dolžine 20—200 m

Največja selektivnost pri zelo glasnem sprejemanju

SESTCEVNI SUPERHETERODYNSKI

aparati s priključkom na izmenični tok. Sprejem valov od 12—2000 m brez izmenjave tuljav

Največja selektivnost, elegantna vnanjost, dveletna garancija

AMERIKA - AVSTRALIJA - EVROPA

NA KRATKIH, NORMALNIH IN DOLGIH VALOVIH

V ZVOČNIKU

Zahtevajte specialne brošure — Pustite si aparat predvajati pri Vašem trgovcu!

Fran Schiffrer-Navigin,
slovenski baritonist, ki z velikim uspehom pri-
reja koncertno turnejo po Nemčiji. (Glej članek
Triumf slovenskega peveča v Nemčiji, str. 10.)

Vsakovrstne ure, zlatina in srebrnina
po nizki ceni pri
L. Vilhar, urar
Ljubljana, Sv. Petra cesta 36

Dograditev palače Okrožnega urada za za- varovanje delavcev

Maribor, dne 6. decembra.

Danes sta stavbena podjetnika inž. Šlajmer & inž. Jelenc ter Zilič dogradila novo veliko palačo OUZD na vogalu Sodne in Marijine ulice. Kmalu popoldne je bila pokrita streha in obenem so izobesili državne zastave, vse pro-
čelje pa okrasili z zelenjem. Ob 15. uri so sla-
vili običajni likof, h kateremu so povabili vse
tehnično osebje, delavstvo, časnikarje itd. Iz
Ljubljane so prispeli predsednik OUZD dr.
Krek, ravnatelj dr. Bohinjec in podravnatelj
dr. Kuhelj. Zastopnike ravnateljstva OUZD je
z odra stavbe pozdravil najprej delovodja Šnu-
derl v imenu delavstva, nato pa sta v zgradbi
sami povzela besedo dr. Krek in dr. Bohinjec,
ki sta delavcem, ki jih je bilo okrog 130, iz-
ročila posebne nagrade OUZD po 70 do 250
Din za vsakega delavca, v celoti so razdelili
okrog 7000 Din, obenem pa so delavce tudi
pogostili. Nova palača, ki bo docela dograjena
šele prihodnje leto, bo nudila streho najrazlič-
nejšim socialnim ustanovam. V kletih bo
veliko moderno kopališče, centralna kurjava,
stanovanje za kurjača itd., v pritličju bo lekar-
na OUZD, ambulanca ter 3 zasebne pisarne,
v 1. nadstropju poslovalnica OUZD, v III. pro-
stori delavske zbornice, knjižnica, ambulatorij
itd. v III. prehodna bolnica in del stanovanj,
v IV. pa stanovanja za nameščenice, končno v
podstrešju atelje ter stanovanje za hišnika.

Načrt za stavbo, ki so jo pričeli graditi pred
3 meseci, je napravil mladi mariborski arhi-
tekt inž. Saša Dev. Pri stavbi je bilo zaposle-
nih stalno do 150 delavcev. Zazidana površina
meri okrog 1200 kvadratnih metrov. Temelje
so morali utrjevati, ker je bila tam prej gra-
mozna jama. Tako so morali utrditi pred vsem
tla na južni strani in sicer do 750 m v globi-
no. Nova palača bo v okras vsemu mestu in je
sploh največja stavba, kar so jih letos zgradili.

Pismo iz Prezida

Prezid, 4. decembra.

Za nami je 1. december, a še vedno se z ra-
dosno spominjamo dneva, ki smo ga prvič pra-
znovali na tak način, da nam bo še dolgo ohran-
jen v spominu kot simbol sprave in nacio-
nalne zavesti. Da je p. o. slava ujedinjenja tako
uspela, je edina zasluga našega mladega so-
kolskega društva, ki se je resno potrudilo, da
je prireditev sama na sebi uspela. — V nedeljo,
na predvečer ujedinjenja, se je vršila v dvorani
br. Križa slavnostna akademija z zelo boga-
tim sporedom. Akademijo je otvoril društveni
godbeni odsek pod vodstvom br. Komelja z dr-
žavno himno. Za tem je povzel besedo br. sta-
rosta Ante Zagar, ki je v impozantnem govoru
pojasnil pomen prireditve. — Tretja točka je
bila nastop naših vrlih članov pod vodstvom
br. načelnika Paulina, ki so precizno izvajali
tri skupine in želi za to mnogo priznanja. Pri-
pomniti moramo, da so pokazali v teh par me-
secih, odkar obstoji sokolsko društvo, res velik
razmah, kar nam daje popolno jamstvo za na-
predek našega društva. — Kot četrta točka je
bilo petje pod taktirko br. šol. upravitelja Ma-
hića. Mešan zbor je zapel brezhibno dve pesmi,
namreč: »Jugoslovanko« in »Sokolico«. Takoj za
tem je obdržal br. Dušan Keber predavanje o
ujedinjenju. V lepem in ognjevitim govoru
nam je podal glavne faze iz naše zgodovine do
ujedinjenja. Kot poslednja točka programa je
bila zaobljuba članov, ki so izvajali skupine.

Po programu se je pa vprizorila v režiji br.
Vilharja enodejanka »Bolni strica«, ki je v vseh
ozirih dobro uspela.

V ponedeljek so se udeležili vsi Sokoli z br.
starostjo na čelu slovesne sv. maše. Po maši se
je vršila svečana seja z zapisom vseh članov
in članic našega društva in z vpisovanjem novih
članov, kar je najlepši dokaz, da ljudje razu-
mejo pomen SKJ, ki ga ima sedaj in še s po-
sebnim ozirom za naše obmejne kraje.

Bratu starosti in onim, ki so prvi vsejali to
plodovito seme sokolske ideje na našo zapuše-
no njivo, kličemo: Zdravo!
—ar.

Sv. Barbara - zaščitnica rudarjev

Danes praznujejo rudarji praznik njih zaščitnice sv. Barbare
Kako so ga praznovali nekdanji - Jamskega škrate ni več

Zagorje, 4. decembra.

Med najstarejše poklice, ki so se obdržali
in v tisočletjih izpopolnili, spada brezdvomno
rudarski poklic. Rudarstvo se je povzpelo na
lepo višino, v zvezi s tehničnim napredkom
je važen del svetovne veleindustrije.

Kakor je delo v rudnikih nevarno in težav-
no, nudi vendar ugodnosti, ki se ne smejo
prezreti; zaslužek je namreč v normalnih raz-
merah stalen in delo ne ovirajo nobene vre-
menske neprilike.

So pa rudarji enega rudnika zelo navezani
eden na drugega in tovariški čut ni menda pri
nobelih drugih delavcih tako razvit, kakor
ravno pri rudarju. To se je mnogokrat opazilo
pri rudniških katastrofah, kjer so se lotili re-
ševanja z največjo vnemo delavci kot uradniki
brez razlike, in ne redkokdaj se dogodi, da
žrtuje pri reševanju ponesrečenih tovarišev
reševalec svoje lastno življenje.

Po vseh državah, razven Češkoslovaške (tu-
di v Srbiji), kjer častijo rudarji Prokopa, je ru-
darski patron sv. Barbara. Večina rudnikov,
kakor tudi v Zagorju, praznujejo sv. Barbaro
prvo nedeljo po njenem godu, t. j. 4. decembra.
Ta dan se zberejo uniformirani rudarji kiso-
vskega obrata v Kisovcu in korakajo z rudar-
sko zastavo in rudniško godbo na čelu v Topli-
ce, kjer se jim pridruži ravnatelj z uradniki in
kotredežniki rudarji ter korakajo nato skup-
n v cerkev, kjer se vrši slovesna služba bo-
žja. Po sv. maši je v rudniški restavraciji za-
kuska, nakar sledi prosta zabava, kjer pridno
svira rudniška godba pozno v noč. Ravnatelj-
stvo rudnika podari rudarjem poleg zakuske
nekaj sodčkov piva in vina.

»Barbara bal«, kakor so proslavo poprej ime-
novali, je bil tudi v drugem oziru važen za
zagorske rudarje. Kopači-vajenci so morali
skakati čez kožo in kdor ni dobro skočil ali je
padel, je lahko enkrat skok ponovil, ali pa ni
bil povznan za kopača. Vsak kopaški vajenec
je tudi »moral« kaditi viržinko in izprazniti »ek-
veliko« čašo vina. S tem je bil potrjen. Zato ni
čudo, da so vajenci kar tekmovali v kajenju
viržink in praznjenju čaš. Ob taki priliki pre-
pevajo tudi svojo pesem.

Kip sv. Barbare postavijo ob praznovanju v
restavracijsko dvorano in se ves ta prostor
okraši z rudarskimi znaki, črno-zelenimi za-
stavčami, zelenjem in jamskimi ročnimi sve-
tiljkami; tudi umetne rove včasih naredo. Po
končanem praznovanju se prenese kip sv. Bar-
bare na njegovo stalno mesto v Aleksandrov
nov, kjer je izdolbena v zidu nalašč za to
vodilna, nekaj metrov za ustjem rova, kamor
dosegajo poslednji žarki zahajajočega solnca.
Moštvo, ki gre v temen rov, mora tod mimo in
vsak rudar objame še enkrat z očesom kip
device ter se ji priporoči.

Ze dolgo vrsto let častijo rudarji sv. Barbaro
kot svojega patrona. Pripovedka pravi nasle-
dnje:

Sv. Barbara je bila rojena v Nikodemiji kot
hči bogatih, poganskih staršev. Njen oče, velik
nasprotnik kristjanov, je dal zapreti hčer v
stolp. Po naključju se ji je posrečilo priti na
prosto, seznanila se je s katoliškimi nauki in
postala kristjanka. Oče jo je počel preganjati
in jo hotel zabosti, a mu je zbežala proti skali,

Sv Barbara v Aleksandrovem rovu
v Zagorju

ki se je sama odprla in je skrila devico v svo-
jo votlino. Kmalu nato, leta 306 p. Kr. so jo
vlovili po očetovem naročilu vojaki, ki so jo
obglavili — in istočasno je ubila očeta strela
iz jasnega neba.

Ker se je — legendarično — skala iz usmi-
ljenja sama odprla, ter dala mučenici zavetje
pred smrtjo, jo častijo rudarji in prosijo, da
jih ščiti pred smrtnimi nevarnostmi v jami.

V prejšnjih časih je bival v naših rudnikih
jamski škrate, »bergmandel« imenovan; to je
majhen mož z rdečimi očmi, dolgo rumeno
brado in zeleno svetiljko v rokah. Prikazal se
je vedno, kadar je grozila rudniku večja ne-
sreča. Hudobnim rudarjem, posebno preklinje-
valcem je strašno rad nagajal in doblim, po-
štenim knapom je pomagal. Nekoč je pomagal
baje tudi zagorskim knapom, odkar je pa med
temi vedno več brezbožnežev, ga ni več. H. P.

30letnica zadružnega zavoda v Škofji Loki

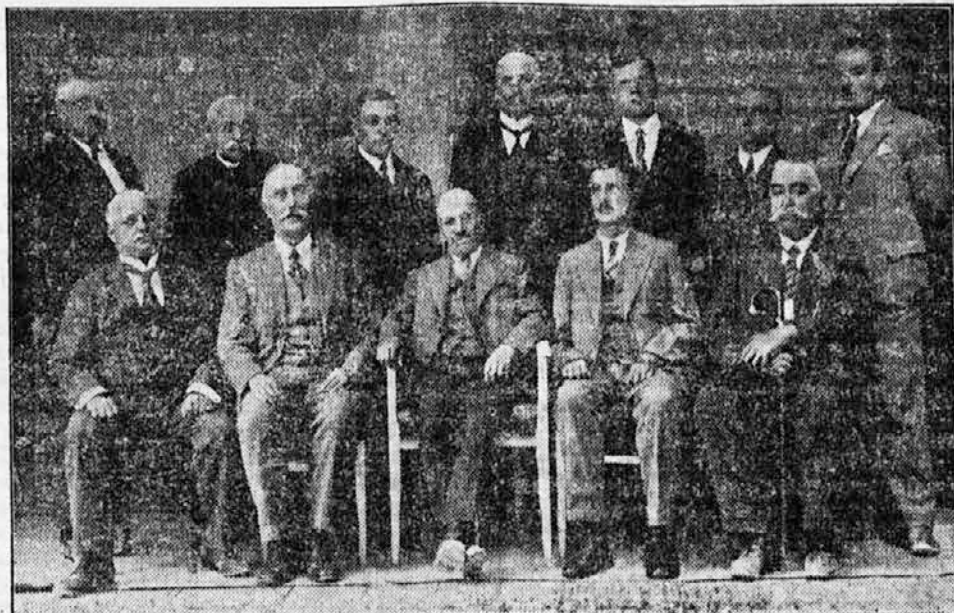
Dne 10. decembra 1900. je pričela poslovati Okrajna hranilnica
in posojilnica v Škofji Loki

Škofja Loka, 6. decembra.

Le nekaj dni še in Škofjeloška Okrajna hra-
nilnica in posojilnica bo praznovala trideset-
letnico svojega obstoja, ki je tembolj pomem-
ben, ker so posebne razmere takratne dobe
prilicale zavod v življenje.

Z novim 20. stoletjem se je pričela zavest
slovenske narodnosti vsestransko uveljavljati;
posebno pa se je gledalo na to, da se sloven-
skega človeka reši postopoma tujega kapitala,
ki ga je vselej in dosledno izžepaval do kraja.
I. v gospodarski nezavisnosti je bilo jamstvo
za boljšo bodočnost Slovencev. Gospodarskim
težnjam so bila tedaj tesno priključena narod-
nostna, ko je v oktobru leta 1900 izšlo vabilo
k razpravi za ustanovitev denarnega zavoda,
ki so mu dali ime Okrajna hranilnica in poso-
jilnica za škojeloški okraj s sedežem v Škofji
Loki. Prvemu sestanku v prostorih g. Lovrenca
Sušnika je sledil 28. oktobra ustanovni občni
zbor pri Balantu, ki je bil prav dobro obiskan.
Pravila so bila sprejeta in izvoljeno načelstvo:
načelnik Lovro Sušnik, njegov namestnik Ivan
Mali, odborniki Anton Homan, Josip Guzelj,
Ivan Košir, Leon Lavrič in Matej Zigon; pre-
gledovalci računov Franc Papa, Ivan Koceli in
Franc Kašman. Po vpisu zavoda v zadružni re-
gister se je pričelo 10. XII. dopoldne uradno
poslovanje.

Kakor povsod, so bili tudi pri Okr. hranilnici
začetni dnevi polni trdega dela, skrbi in za-
vesti odgovornosti. Neprilike prvih dob so se le
polagoma odpravljale; člani načelstva so vr-
šili kar sami uradno poslovanje. Vestni bri-

Načelstvo in nadzorstvo. Zadaj od leve: Hafner Matevž, Pecher Konrad, Burdych Oto, Benedičič
Franc, Lendovšek Ciril, Kašman Anton in dr. Rant Jože. Spredej od leve: Deisinger Josip,
podravnatelj Košir Ivan, ravnatelj Sušnik Lovro, Thaler Rafael in Hafner Anton.

žnosti vodilnih krogov zavoda pa je kmalu u-
spelo pridobiti gospodarsko-narodni ustanovi
zaupanje najširših vrst prebivalstva v škojfe-
loškem okraju. Ze leta 1906 je bil vpeljan te-
koči račun. Leta 1907 je zavod odstopil od Za-
družne zveze in je pristopil k Zvezi slovenskih
zadrug v Ljubljani, kjer je še danes. SZS vrši
vsako drugo leto zakonito revizijo.

Naravno, da je Okrajna hranilnica doživela
v dobi tridesetletnega obstoja nešteto peripetij;
svetovna vojna je zahtevala izplačilo vlog. Leta
1922 je dosegla denarna kriza svoj višek, po-
tem pa se je položaj vsa leta boljšal, vloge so
rapidno naraščale prav do letos, ko je zopet
nastopila gospodarska kriza.

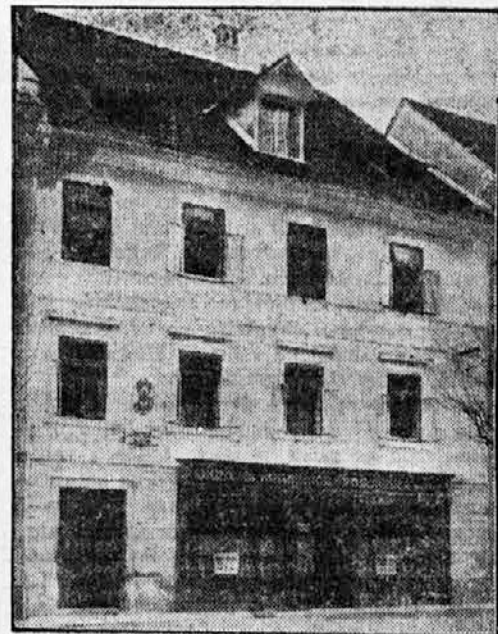

Soustanovitelj hranilnice, ravnatelj zavoda
Sušnik Lovro.

Poslovanje Okrajne hranilnice se je vršilo do
leta 1923 v poslopu Monsignora g. Ivana Klo-
bovs na Mestnem trgu v Škofji Loki. Še istega
leta pa se je zavod preselil v sedanje lokali-
tete v lastni hiši, ki jo je kupil od posestnice
ge. Ivane Flisove.

Od prvotnega načelstva sta v vodstvu samo
še dva člana, ki skoz 30 let stojita zavodu ne-
omajno ob strani in mu posvečata svojo vso
ljubezen in skrb. Zvesta spremljevalca zavoda
sta ravnatelj hranilnice g. Lovro Sušnik in
podravnatelj g. Ivan Košir, ki imata nedvomno
velikih zaslug, da zavzema Okrajna hranilnica
tako odlično mesto v gospodarskih ustanovah
škojeloškega okraja.

Opetovano je hranilnica podprla z vodili ra-
zna društva, korporacije, ustanove, šolstvo in
posameznike. V dohodne namene se je iz-
dalo do leta 1922 18.791,28 kron, od leta 1923
do danes pa 126.357,50 Din.

Lastno poslojje Okrajne hranilnice in posojil-
nice z uradnimi lokali.

Denarno moč hranilnice najbolje povedo šte-
vilke. Posojila in krediti v tekočem računu
15.000.000— Din, denarni promet se je zvišal
na 80.000.000— Din, rezerve pa so narasle na
160.000— Din.

V sedanjem načelstvu so gg. ravnatelj Lovro
Sušnik, podravnatelj Košir Ivan, odborniki:
Deisinger Josip, Hafner Matevž, Kašman An-
ton in Thaler Rafael; nadzorstvo pa predsednik
Burdych Oto in odborniki gg. Benedičič Franc,
Pecher Konrad, dr. Jože Rant in Veber Joško.
Uradništvo gg. Lendovšek Ciril, prokurist in
tajnik; ga. Dagarin Terezija, blagajničarka in
gdč. Burdych Irena, uradnica.

Tridesetletnemu jubileju se pridružujemo tu-
di mi z iskrenimi čestitkami funkcionarjem za-
voda, predvsem jubilarntoma gg. Sušniku in
Koširju. Hranilnica je v polno izvrševala pre-
vzete dolžnosti skozi vsa leta v dobrobit go-
spodarskega blagostanja svojega okoliša in za
dvig smisla za varčevanje. Marsikaj dobrega
je bilo storjenega v teh letih, aaj bo tako tudi
za naprej.

**Poslužujte se za oglašanje
»Jugoslovana« !**

Gospodarsko pismo s Pohorja

Slov. Bistrica, 6. decembra.

Po vsem svetu tarnajo o gospodarski, oziroma denarni krizi; res je, da je kriza občutna, res je pa tudi, da bi se dalo odpravi tej krizi. Kriza se ni pričela lani, tudi ne predlanskim, kriza traja sedaj že nekaj let in je posledica neracionalnega izrabljanja naravnih dobrin, kolikor nam jih nudi naše Pohorje. Leta in leta je bil edini vir blagostanje lesne govine. Neizrabljeni kompleksi gozdov, ki so jih eksploatirali z resnično ameriško naglico, so do skrajne meje posekani, res tudi posajeni, ali to je kapital, ki bo narasel komaj v petdesetih letih do one vrednosti, ki jo od gozda zahtevamo. Neracionalno eksploatiranje gozdov je značilna povojna prikazen. Sicer ne smemo trditi, da na Pohorju ni lesa, ali nahaža se ta les na takih kompleksih, odkoder je odvoz nemogoč ali zelo težaven in vezan s takimi prevoznimi stroški, da bi bil komaj transport dobera krit z izkupičkom; delo bi pa moral kmet ali doplačati, ali pa delati sam zastonj. Vprašali smo se že, kako je prišlo do tako ameriškega

Huda zima? Ste lahko brez skrbi!

Vse potrebne oblačilne premete

sekanja v naših kmečkih gozdovih, izvzeti so seveda gozdovi graščin, a tudi ti so trpeli v povojnih letih. Kmet-posestnik je bil med vojno v fronti večinoma vsa štiri leta, marsikateri pa še povrh nekaj let v ujetništvu v Sibiriji ali v južni Italiji. Ko se je vrnil, je našel zadolženo posestvo. Njive in travnike zanemarjene, hiše zapuščene, ker žene in matere z malimi ali poldrastimi otroci niso mogle, posebno pa pri nas na Pohorju, kjer je obdelovanje grude posebno oteženo, z delom dohajati, in so posestva propadala. Mož, ki se je življenja utrugen vrnil iz svetovnega pokolja, je videl to žalostno dejstvo ter ali obupal in se valjal pijaci, ali, hoteč hitro spraviti posestvo na zeleno vejo, sekal v gozdu, da si poplača dolgove. V tem času je sekira grozno pela v naših gozdovih in prekupevanje z lesom je cvetelo. V tistih letih je bilo pri nas v Slov. Bistrici preko 25 lesnih trgovcev. Prišli so z obilico lesa, a vzeli jih je prvi piš krize. Kmet pa pri vsem tem ni dosegel onega, kar si je obetal od gozda. Prodal je sicer še precej dobro, ali radi slabih cest in potov na našem Pohorju mu je transport večinoma vse požrl, kar pa ne transport, pa obresti zadolženih posestev. Moralo je priti prej ko slej do krize. So pri nas kmetje, ki so samo pri trgovcu več dolžni, kakor je vredno vse posestvo — brez lesa v gozdu. Tako posestvo mora na boben, če danes ne, pa jutri. Edina pomoč v tej krizi bi bila: izboljšati kmetu ceste, tako da bi les vsaj kolikor toliko po ugodni ceni prodal. Zlasti bi morali upoštevati važno izhodišče za naš pohorski les, to je Oplotnica. Oplotnica danes nima z našim mestom sploh zveze. Zelo važno bi bilo popraviti in temeljito renovirati turistično cesto na Smartno na P. do Ruške koče. Bilo bi še mnogo drugih, pa kaj, ko niti najvažnejše ne bode popravili. V najboljšem slučaju pa še niti s tem ne bi bilo odpomagano, ker bi tudi ta les, ki je sedaj nedostopen, prej posekali, preden bi drugi dorasel in kriza bi bila spet tu, le v hujši obliki.

Edini mogoči vir za izboljšanje gospodarskega položaja bi bil tujski promet, za kar je naša okolica kot ustvarjena, kar jasno dokazuje železničarski sanatorij na Visolah in kolonija pri Smartnem na P. Denar, ki bi prihajal k nam iz tujskega prometa, bi bil stalen in neodvisen od trenutnih cen in prekupevalcev.

Na to bi morali polagati mnogo več pažnje kakor dosedaj, posebno oni faktorji, ozirom. družba, ki jim je to osebna naloga. (Tujsko prometno olepševalno društvo in podružnica SPD.) Seveda bi morala tem društvom stati ob strani občina in po potrebi banovina.

Mnogo izboljšanja bi se tudi doseglo, ako bi se našel činitelj, ki bi naše vinograde pripravi do tega, da bi svoje res prvovrstno vino, a tudi sadje, prodajali organizirano, s čimer bi dosegli pri teh pridelkih ceno in ne bi bilo treba čakati in oprezovati prodajalca kakor kupcu ter zavlačevati vnovčenje gospodarskega činitelja, ki je drugi za lesom. Končno pa bi se mnogo izboljšanja lahko doseglo z umnim in racionalnim obdelovanjem naše zemlje, ki nam mnogo več ponuja kot mi jemljemo. Pripraviti bi bilo treba kmetu samo do tega, da bi obdelovali z umetnimi gnojili, in kar je glavno, se strokovno izobraževali, za kar pa nimajo preveč smisla, kakor je videti. V kmetijsko nadaljevalno šolo se je letos vpisalo samo 16 učencev, a lani 24. Vidimo, da z naraščajočo gospodarsko krizo narašča tudi brezbržnost za umno gospodarstvo in strokovno izobrazbo. Vsekakor pa je to v našem gospodarskem življenju pozlavlje zase in čaka energične podkrepitve. Strokovno izobrazbo našega in sploh jugoslovanskega kmeta bi morali uzakoniti tako, da bi bila izobrazba obvezna, saj smo v agrarni državi. V. V. G.

Agitirajte za »Jugoslovana«!

Važna vprašanja industrije v Dravski banovini

V četrtek dne 4. decembra t. l. se je vršila pod predsedstvom g. Dragotina Hribarja seja industrijskega odseka Zbornice za TOL. Iz obširnega poslovnega poročila, ki je bilo podano na seji, omenjamo predvsem akcije zbornice za omiljenje stagnacije v lesni trgovini, akcije glede oddaje javnih dobav za državne železnice domačim podjetjem, glede aktivnega in pasivnega požahovalnega prometa, glede osnovanja carinsko-kemičnega laboratorija v Mariboru, meroizkusne postaje za strujomere in števec v Ljubljani, glede industrializacije neposredne ljubljanske okolice, nameravane deelarizacije pošt in izvrševalnih predpisov k zakonu o ugodnostih za hotelsko industrijo.

Razpravljalo se je tudi o nezadostnosti carinske novele z dne 1. novembra t. l. ter stališču industrije sprito trgovskih pogajanj s Češkoslovansko republiko in Romunijo, ki se imajo v kratkem pričeti, in končno o rezultatih zadnjih konferenc o obrtnem redu.

Predstavniki granitne industrije so stavili predlog za znižanje vozarine za granitne kocke do naših morskih pristanišč, predstavniki oljarske industrije pa predlog za izpremembo pravilnika o kontroli uvoza semen za industrijsko predelavo. Zastopniki lesne stroke so nastopili proti pretirani obremenitvi uvoza surovega lesa po mestni trošarini v Ljubljani ter o potrebi oprostitve borznih razsodišč od sodnih taks v novem zakonu o borzah. Odsek je tudi rešil vloge za olajšanje prometa z lesom v obsejnim pasu dravske in murske doline.

Situacijska poročila, ki so jih podali predstavniki posameznih industrijskih panog, dokazujejo, da je v bodočih mesecih računati z nadaljnjimi redukcijami obratov, da razpolagajo industrijska podjetja z velikimi neprodanimi zalozami, po katerih ni nobenega povpraševanja. Naša industrija se nahaja sedaj v težki prehodni fazi, ki jo nujno sili, da skuša z vsemi sredstvi doseči znižanje produkcijskih stroškov, da bi se zopet poživljal kupčijski promet.

Zimske plašče, zimske obleke, zimsko perilo, snežne čevlje, damske, moške ter otroške

Gospodarske vesti

× Težka kriza naše lesne industrije. Na podlagi statističnih podatkov rezultira, da je bilo v tekočem letu iz naše države izvoženega za 400 milijonov dinarjev manj lesa, kakor v istem razdobju lanskega leta. Ta činjenica, kakor tudi nadaljnji slabi izgledi, prikazuje, da se naša lesna trgovina in industrija nahajata v izredno opasnem stanju. Omejitev dela in redukcije uradništva izvajajo se v večini lesnih industrijskih podjetij, še celo pri onih, v katerih je interesiran državni erar. Vseled tega je minister za šume in rudnike g. inž. Serbec z okrožnico obvestil vse merodajne faktorje na potrebo, da se lesni industriji v tem njenem položaju odpomore. S tem v zvezi se namerava sklicati tudi posebna anketa, v kateri naj bi zastopniki gospodarskih ministrstev izrazili svoja mnenja, ali bi bilo mogoče z raznimi carinskimi, tarifnimi in davčnimi olajšavami ublažiti krizo lesne industrije.

× Načrt o predavanjih na perutninarstvem tečaju Odseka za perutninarstvo Kmetijske družbe dne 10. in 20. decembra t. l. v Ljubljani. Dne 10. decembra od pol 11. do 12. ure predava g. Zupanec: opis štajarske kokoši in najvažnejši pogoji za njeno uspešno gojitev, opis kurnikov za manjše in večje posestnike. Od 12. do 13. ure predava vet. g. Kocjan: opis najvažnejših bolezni in varstvo proti njim. Od 14. do 15. ure predava g. Seher, Linhartova ul. 9: o kapunjenju petelinov in njih gojitev, nato ogled pitanih živali ter valilnikov. Od 16. do 17. ure predava g. inž. Avsec v dvorani mineral. instituta na univerzi: najvažnejše pasme perutnine, izbor pasem: a) kokoš za specialno proizvodnjo jajc, b) za specialno proizvodnjo mesa, c) sportna kokoš, d) gospodarska kokoš. — Dne 20. decembra od pol 11. do 12. ure predava g. Černetova: valjenje, sestava jajc, priprava za valjenje, konserviranje jajc in umetno valjenje. Od 12. do 13. ure predava kmet. ref. g. Malasek: o vzgoji mlade perutnine, sestava raznih krmil, napajanje itd. Od 14. do 15. ure predava g. Malasek: o pitanju razne perutnine. Od 15. do pol 16. ure zaključno predavanje g. Zupanca, nato razkazovanje praktičnega klanja in priprava živali za trg, Linhartova ulica 9.

Borzna poročila

dne 6. dec. 1930

Devizna tržišča

Ljubljana, 6. dec. Amsterdam 22'765, Berlin 13'475—13'505, Bruselj 7'8937, Budimpešta 9'8905, Curih 109'440—10'9740, Dunaj 7'944—7'974, London 274'66, Newyork 56'35—56'55, Pariz 222'28, Praga 167'28—168'08, Trst 296'22—296'39.

Zagreb, 6. dec. Amsterdam 22'765 bl, Dunaj 794'60—797'60, Berlin 13'475—13'505, Bruselj 789'37 bl, Budimpešta 987'25—990'25, London 274'26—275'06, Milan 295'30—297'30, Newyork kabel 56'35—56'55, Pariz 221'28—223'28, Praga 167'28 do 168'08, Zürich 1094'40—1097'40.

Dunaj, 6. dec. Amsterdam 285'99, Beograd 12'5625, Berlin 169'40, Bruselj 99'16, Budimpešta 124'10, Bukarešta 4'2175, Kopenhagen 189'90, London 34'4975, Madrid 78'60, Milan 37'22, Newyork 710'40, Pariz 27'925, Praga 21'0675, Sofija 5'1470, Stockholm 190'60, Varšava 79'62, Zürich 137'625.

Curih, 6. dec. Beograd 9'1280, Pariz 20'2825, London 25'0625, Newyork 516'075, Bruselj 72'02, Milan 27'045, Madrid 57'30, Amsterdam 207'70, Berlin 123'08, Dunaj 72'63, Stockholm 138'50, Oslo 138'025, Kopenhagen 138'025, Sofija 3'735, Praga 15'305, Varšava 57'85, Budimpešta 90'26

Vrednostni papirji

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb.

Zagreb, 6. dec. Drž. pap: 7% inv. pos. 86 do 86'50, vojna škoda ar. 428—430, vojna škoda kasa 429—430, vojna škoda dec. 429'50—430, vojna škoda febr. 429'75—430, 429'75, 4% agr. obv. 52'50, 7% Bler pos. 81—81'375, 81'50, 8% Bler pos. 91—91'50, 7% pos. hipot. 80'50—81'25. — Banke: Hrvatska 50 d, Prašedion 935—940, Udruženja 190—191, Ljublj. kred. 122 d, Medjunarodna 67 d, Narodna 8100—8200. — Indust.: Sečerana Osijek 298—304, Trboveljska 374—376, Slavonija 200 d, Večve 124 d.

Dunaj, 6. dec. Bankverein 16'80, Kreditni zavod 47, Dunav-Sava-Adria 12'95, Prioritete 86'45, Trbovlje 47'25, Leykam 3'50.

Notacija naših državnih papirjev v inozemstvu London, 6. dec. 7% Bler 80'25—81.

Newyork, 6. dec. 8% Bler 89'75—90'50, 7% Bler 80'25—81, 7% pos. drž. hip. banke 79'50 do 80.

Žitna tržišča

Na ljubljanskem tržišču tendenca neizpremenjena, brez prometa.

Novi Sad, 6. dec. Pšenica: 79-80 kg bačka 132'5—137'5, gornjebačka 140—145, ban. Tisa šlep 142'5—145, g. ban. Bega kanal 137'5—140, j. ban. 135—137'5, sremska 78 kg 130—132'5, slav. 77-78 kg 127—130. Promet 6 vagonov. Vse ostalo brez spremembe. Promet: pšenica 6 vagonov, otrobi 3 vag. Tendenca neizpremenjena.

Budimpešta, 6. dec. Tendenca prijazna, promet miren. — Pšenica: marc 15'47—15'57 (15'47—48), maj 15'38—15'46 (15'36—37). — Rž: marc 9'86 do 10'10 (10—10'02). — Koruza: maj 12'85—13'15 (13'10—12), transit maj 10'90—11'05 (11'02 do 11'05).

Tržna poročila

Žito

Pšenica: Tendenca na domačih tržiščih je bila v preteklem tednu v splošnem mlačna ker so se cene na tujih tržiščih vsled velikih ponudb znatno poslabšale. Koruza: Tendenca se je nekoliko uvrstila. Glavni zaključki se sklepajo v posušeni koruzi. Oves, rž in ječmen zaznamujejo le neznatno živahnost.

Fižol

Letošnja letina fižola je napram začetnim cenitvam pokazala v zadnjem času veliko razočaranje. Prvotne notacije Din 300—350 za 100 kg, ki so se pozneje povišale na Din 400—450 so se v poslednjem času zopet znižale na 280—300 Din, kar je povzročilo živahnije povpraševanje s strani inozemstva.

Jabolka

Tendenco v izvozu jabolk je še nadalje čvrsta in povpraševanje s strani inozemstva še vedno živahno. Cene, ki so v začetku kampanje dosegale ceno 150—200 Din za 100 kg so se v zadnjem času okrepile na 300—400 Din za 100 kg.

Jajca

Izvoz jajc v zadnjem času znatno narašča. Povpraševanje je zlasti iz severnih dežel zelo ži-

Izborne kvalitete iz novo povečane zaloge po najnižjih cenah

Razpis

Krajevni šolski odbor v Škofji Loki razpisuje oddajo mizarskih del, inštalacije centralne kurjave, vodovoda in elektrike za osnovno in meščansko šolo v Škofji Loki.

Ponudbe, pravilno sestavljene in kolkovane s kolkom za Din 100—, je vložiti v zapečatenem zavoju najkasneje do 20. decembra 1930 do 12. ure pri podpisanim odboru. Vsi potrebni podatki, pojasnila in oферni pripomočki se dobe v pisarni stare šole od 10. do 12. ure proti plačilu Din 100—.

Krajevni šolski odbor v Škofji Loki, dne 7. decembra 1930. 886

Božična odprodaja

Do 24. decembra t. l. prodajam vso svojo zalogo blaga 30 do 40% ceneje, in sicer:

7777 kom. moških klobukov
4444 „ različne kožuhovine (kož)
3333 „ baret kape
666 „ damskih klobukov

Ne zamudite ugodne prilike, ki jo vam nudi naša domača trdka

Ivanka Šmalc, Ljubljana
Marijin trg 1

Naznanilo! Advokat dr. Ivan Fermevc je preselil svojo odvetniško pisarno z Minoritskega trga v hišo Mestnega urada poleg Mestne hranilnice, vhod iz Panonske ulice.

vahno. Vendar je ta tendenca z ozirom na bližajoče se praznike le prehodna.

Ljubljansko lesno tržišče

Tendenca mlačna, promet 1 vag. bukovih okroglic, 1 vag. letvic, 1 vag. oglja.

Sport

PRIPRAVLJALNE VAJE ZA SMUCARJE-TEKMOVALCE

V Ljubljani izhajajoči »Sportni list« od 25. novembra je priobčil izredno zanimiv članek pod gornjim naslovom. Uredništvo nam je rade volje dovolilo, da ga priobčimo v bistvenih točkah.

Smučanje je le sezonski sport. Kakor pri vseh sportih, tako je tudi za smučarje-tekmovalec potrebno, da se že v predsezoni temeljito pripravi za zimo. Najboljša priprava za to je gimnastika in lahka atletika. Za dihalne organe, srce, mišice in sploh za ves organizem je najboljša priprava tek. Več tekov na daljše proge, hoja po planinah in razne gimnastične vaje morajo biti bistveni del sistematičnega treninga vsakega smučarja-tekmovalca.

Povsem drugačija je priprava smučarja-skakača. Skakač mora imeti svoje telo popolnoma v oblasti, imeti mora odločnost in temperament. Najboljši trening je seveda skakanje iz skakalnice. Naše razmere pa nam tega vedno ne dopuščajo in radi tega je pri nas skakanje še v povojih. Treba je torej drugih pripomočkov, uporabnih za vsakogar — to je gimnastika.

Pri gimnastičnih vajah je treba paziti, da se jih izvršuje hitro, pri tem se pa mora ostati miren. Najboljše vaje so naslednje:

1. odvijaj se sonožno v višino; pri odvodu izrabi vse sklepe, pomagajoč si z rokami; napravi vselej en visok poskok in nato lažji, vmesni poskok;

2. še z nizkega počepa se energično odrini v zrak; ko doskokiš na tla, postavi eno nogo naprej, drugo nazaj, kot pri smučih skokih;

3. vadi poskoke pod 1., v zraku pa močno pritegni kolena k prsom in napravi hipno visok prednos; izvedi v letu cel obrat okoli višinske telesne osi;

4. skakaj pogosto v daljavo z mesta in z zaletom.

Priporočljivo za smučarje-skakače je, da vadijo tek na kratke proge in da poleti goje skok v daljavo in v višino. Vzganje čuta za orientacijo v prostoru služi najbolj talna telovadba (Bodenturnen). Prav dobro je tudi vežbanje skokov v vodo in sicer na noge. Skake naj se z močnim, hitrim naletom. Višina deske naj bo čim večja.

To bi bile priprave za naše tekmovalce. Ako jih bodo vestno izpolnjevali, bo naš smučarski sport storil velik korak naprej.

Smučarski tečaj S. K. Ilirije. Ob božičnih praznikih od 26. do 31. decembra 1930 priredi S. K. Ilirija smučarski tečaj za svoje člane in sicer ob ugodnih snežnih razmerah v Ljubljani, v nasprotnem slučaju pa v Planici ali Dovjem. Tečaj se vrši pod strokovnim vodstvom priznanega in renomiranega internacionalnega tekmovalca ter večletnega državnega prvaka g. Joška Janša, katero ime jamči, da bo tečaj res prvovrsten. Preskrbljeno bo tudi dobro in čim cenejšo oskrbo. Podrobnosti objavimo kasneje. Prijave se sprejemajo do 20. decembra 1930 v kavarni Evropa. S. K. Ilirija.

ASK Primorje. Plavalna sekcija. Trening v hotelu Slon se vrši na praznik, v ponedeljek, dne 8. decembra, izjemoma dopoldne in sicer:

na dolgoročno odplačevanje pri

Oblačilnici „Ilirija“
Ljubljana
Mestni trg 17. Telefon 28-25.

od 9. do 10'45 ure za plavače, za dame od 10'45 do 12. ure. Drugače se reden trening vrši vsak ponedeljek popoldne in sicer: od 15. do 16. ure za waterpoliste in seniorje, od 16. do 17. ure za juniorje, od 17. do 18. ure za dame. Dohod iz Franciškanske ulice, Gimnastični treningi vsak četrtek od 17'30 ure naprej v telovadnici I. državne gimnazije (Tomanova ulica), dohod iz Gajeve ulice. Načelnik.

Oglašujte

v
»Jugoslovanu«

Ferdo Motnikar
urar in posestnik v Zagorju ob Savi odda svoj obrtni lokal v našem onemu, ki je zmožen plačati najemnino vsaj za eno leto naprej. Sam se bom pečal le s stolpnimi in električnimi urami. — Obrt se popolnoma prepusti in pride letno samo ur 700—1200 v popravilo. 891

Modroci

iz afrika žime, močno blago, spodnji modroci, mreže in konjske opreme oddaje najceneje Alojz Vodišek, sedlarstvo in tapetništvo, Zagorje ob Savi, štev. 62. 885

Premog, drva, koks
prodaja

»Ilirija« d. z o. z.
Dunajska 46, tel. 2820
Miklošičeva 6, tel. 2595

Gospodinje

preskrbite se za božič z dobro pečenko. Ciril Žagar, Sunja, Savska banovina, razpošilja za klane pitane purane, kuretnino in debele goski v zavitkih od 5 kg naprej. Debele goski po Din 20.— kg franco vsaka postaja v Sloveniji. 887

Iz zgodovine letalstva

V zgodovini letalstva najdemo mnogo zanimivih načrtov, ki so nekdanje prebivalce svojega doba, danes pa so večinoma že vsi uresničeni, nekateri pa tudi že zastarani.

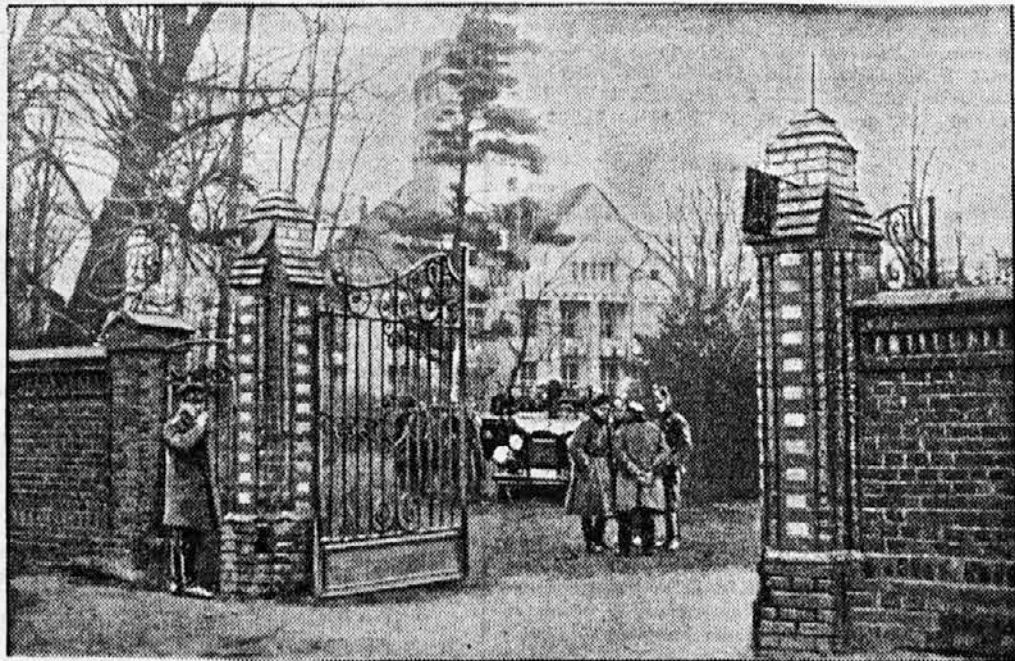
Misel, da je mogoče preleteti ocean, se je rodila že pred 90 leti. Prva letalca, ki sta predlagala, da bi se dalo izkoristiti za let preko oceana vetrove od vzhoda, sta bila Anglež Charles Green in Amerikane John Wise. Ta je vložil leta 1843. na ameriški kongres (parlament) prošnjo za podporo v znesku 15.000 dolarjev, da bi napravil zrakoplov, ki bi meril v premeru 30 metrov. Amerikanskim poslancem pa se ta zadeva ni zdela nič kaj posebno pametna in izvedljiva in zato so prošnjo odklonili. Približno 40 let pozneje pa je dal objaviti ameriški general Beck v newyorških časopisih poročilo, da bo odplul z velikim zrakoplovom v Evropo. »Svoj zrakoplov bom segreval z veliko petrolejsko svetilko in upam, da bom imel 20 galonov petroleja dovolj. Kakor hitro bo zahihl ugoden veter, se bom dvignil v zrak in upam, da bom v 3 dneh v Evropi.« Gospod general pa svoje napovedi ni držal in prav tako

se je skesal tudi neki Fast iz Pensilvanije, ki si je hotel zgraditi ogromen zrakoplov, ki bi ga poganjal vroč zrak od zadaj (podobno, kakor danes poganjajo avtomobile z raketami!).

6. junija leta 1866. pa je prijavil neki R. Ed. Wulff v Parizu patent na zrakoplov, ki bi ga vlekl živi jastrebi in osli!

Prvi, ki je skočil iz zrakoplova s padalom, je bil francoski zrakoplovec Garnerin. 22. oktobra l. 1797. se je Garnerin dvignil ob 5. uri popoldne pred ogromno množico, ki je s strahom opazovala njegovo početje. Ko se je dvignil okoli 1000 metrov visoko, je prerezal vrv, ki je vezala zrakoplov z gondolo in s padalom in padalo je letelo zelo naglo na tla. Garnerin pa je imel le srečo, da se mu ni zgodilo nič hudga in takoj, ko je bil na tleh, je zajahal konja in je jezdit kot največji junak dneva ponosno v Pariz.

Za svojo drznost je prejel Garnerin takrat od vlade nagrado v znesku 15.000 frankov. Danes plačujejo »padalcem« komaj po 100 mark nagrade!

Nastop policije na gradu Jäschkowitz pri Vratislavi (Breslau).

Na gradu Jäschkowitz pri Vratislavi se je zbralo v sredo okoli 200 nemških narodnih socialistov, ki so se hoteli tamkaj vaditi v orožju. Policija jih je razgnala.

Dr. Eckener pred komisijo, ki preiskuje vzrok nesreče zrakoplova »R 101«.

Dr. Eckener (prvi od leve strani) se udeležuje kot izvedenec dela preiskovalne komisije, ki preiskuje, zakaj se je ponesrečil veliki angleški zrakoplov »R 101«.

Konec »stradalecev«

Te dni je nenadoma umrl bivši sodnik in »stradalec« dr. Adolf Glückmann. Kot »stradalec« je nastopal pod imenom »Venge«, tragična usoda pa je hotela, da je mož nedavno res umrl od — lakote!

Ta žalostni slučaj nas spominja na tiste čase, ko se je skoro v vsakem mestu pojavil mož, ki se je dal zapreti v steklen zabor, kjer so ga ljudje občudovali kot »umetnika v stradanju«.

»Umetno« stradanje ali stradanje »nalašč« še ni posebno staro, ni pa tudi nikakoli iznajdba našega stoletja, kajti že v srednjeveških kronikah beremo, da so se že takrat našli in kazali ljudje, ki so živeli samo ob vodi do 50 dni. Takrat so ljudje take stvari zelo občudovali, vse drugače kakor danes, ko se posti že vsaka ženska, samo da ostane ali pa postane tenka in vitka.

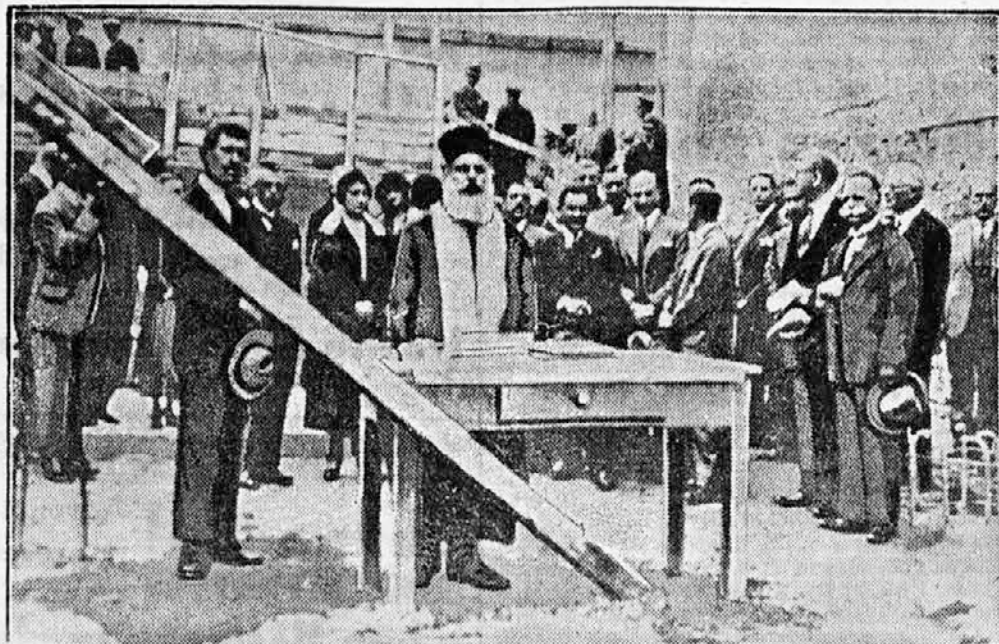
Kdor pa hoče »stradalec« prav razumeti, si mora biti najprej na jasnem o tem, kaj da je lakota sploh in kakšne posledice ima stradanje. Lakota je občutek, da potrebuje telo hrane, ta občutek pa se pojavi vedno, ko pride čas, ob katerem smo vajeni jesti. »Jiti drugače redko občutimo, da smo lačni. Zato pa jed še ni nikakoli »navada«, ampak je potreba, in človeško ali živalsko telo sploh umrje, če ne uživa dovolj hrane.

S stradanjem izgubi telo lahko do 50 odstotkov svoje teže. Tako velika izguba lastne teže pa je že smrtno nevarna. Nič ne izgube pri stradanju naši možgani, pa tudi hrbtni možek in srce ne izgubita nič, pač pa izgube mnogo na teži jetra, ledvice in še drugi notranji or-

gani. Največ teže izgubi telo prve dni stradanja. Lačen človek pa je silno žejen, dokler se mu ne bliža smrt — takrat ga neha žejeti. Ljudem, ki zelo dolgo stradajo, začno tudi lasje izpadati in zobje se jim začno majati. Vprašanje, kako dolgo to ali ono živo bitje lahko strada, so si znanstveniki dostikrat postavili, natančnega odgovora nanj pa še danes nimamo. Dognano je le, da mrzlokrvne živali lahko precej dalj stradajo kakor toplokrvne. Tako poznajo naravoslovci več vrst kač, ki lahko živijo do 7 let brez hrane, žabe pa lahko vzdrže brez hrane do 10 let. Ptici omagajo po 5 do 36 dneh, pes pa vzdrži do 36 dni.

Pri ljudeh pa moramo razločevati tiste, ki morajo stradati, od onih, ki samo poskušajo stradati. Divjaki v Ameriki so napravili več poskusov glede stradanja, vzdržali pa niso dalje kot po 60 ur. Dognano pa je, da povprečen človek lahko vzdrži do 2 tedna brez jedi in pijače.

Prvi »umetni« stradalec ali stradalec »nalašč« je bil newyorški zdravnik dr. Henry Tonner, ki je l. 1880. stavil, da bo stradal 40 dni. Dal se je vs zapreti v stekleno omaro, kjer so ga strogo stražili. Vzdržal je res od 28. junija do 7. avgusta l. 1880. Prav na trgovski način pa se je začel kazati s stradanjem Italijan Succi, ki je vzel s seboj v omaro le nekaj likerja, v katerem je bilo tudi nekaj opija, in tako je »stradalec« v Milanu javno 30 dni. Dvajsetletni Italijan Marlotti pa je bil pravo čudo v stradanju: stradal je v Parizu v nekem velikem hote-

Polaganje temeljev za novo telefonsko napravo v Pireju pri Atenah na Grškem. Napravo bo postavila neka velika nemška tvrdka. Nemška industrija se v inozemstvu čim da hitro uveljavlja.

lu celih 50 dni. Bil je samo prekuhan vodo in pokadil vsak dan po nekaj cigaret. Ko pa je bila »predstava« končana, je bil tako slab, da je mogel njegov želodec šele čez 6 tednov »živati norma« hrano.

Od tedaj naprej je nastopalo po raznih mestih vedno več »stradalecev«, ki so kazali ljudem svoje znanje in svojo umetnost. Stvar je postala pa počasi ljudem dolgočasna in nekateri »stradalec« je že prišel na svoj račun. Po vojni se je pojavila kar cela truma »stradalecev«, najbolj znan pa je bil med njimi neki »Jolly« iz Berlina, ki je stradal pod nadzorstvom 54 dni. Ko pa so mu dokazali, da si daje tihotapiti v svojo zaprto omaro v tenkih cevkah tekočo čokolado, je bilo njegovo slavo hitro konec.

Danes pa na »stradanje« nihče več ne verjame in tudi ne na nadzorstvo in zato so »stradaleci« polagoma izumrli.

Hlače gospoda Maharadže

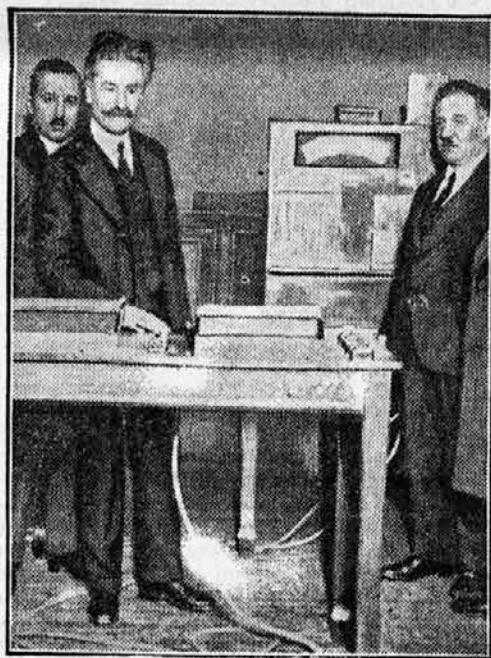
V Londonu so se nedavno zbrali indijski knezi (»maharadžec«) na veliko konferenco, da se posvetujejo o novi ustavi za Indijo.

Londončani pa se niso dosti menili za konferenco, ampak so jih mnogo bolj zanimala hlače mogočnega in silno bogatega maharadžec iz Bhopala, ki si je najel v Londonu kar celo nadstropje največjega in najdražjega hotela za svoje stanovanje.

S hlačami je pa zadeva taka. V Indiji so se knezi nekaj mesecev pripravljali na pot v London in so se o tej poti tudi večkrat posvetovali, pa ne zaradi nove ustave, ampak zaradi obleke. Kako naj se oblečejo za London: ali naj nosijo tam evropsko obleko ali pa svojo indijsko narodno nošo? Indijski sloni in pahljači spremljajo v Londonu samo enkrat na leto londonskega župana v svečanem sprevoju, ko ga slovesno ustoličijo; vsi drugi ljudje pa hodijo v Londonu po cestah brez slonov in brez pisano oblečenih londonskih pahljačev.

Na svojih posvetovanjih so pa maharadžec ugotovili tudi to, da nora kavalir, ki je v Londonu gladke hlače in ne hlače, ki so zlikane na rob. Hlačnice se morajo prosto ovijati okrog nog, robovi na hlačnicah so pa nekaj nemoralnega. Ko je maharadžec iz Bhopala to slišal, si je dal za svojo pot v London in za svoje tamkajšnje bivanje takoj narediti par sto hlač brez znanega »roba«. »Rob« je v svoji vladavini kratkomočno prepovedal.

S svojimi novimi hlačami in s svojimi ženami in tačniki se je torej maharadžec pripravil na

Električni stroj za glasovanje.

V francoskem parlamentu so takoj ob otvoritvi sednjega zasedanja prvič preskusili novi stroj za glasovanje. Stroj je narejen za 100 poslancev. Vsak poslanec ima na klopi pred seboj tri tipke, tako da lahko pritiska na tipko »Za«, »Proti«, ali pa »Ne glasujem«. Rezultat glasovanja pokaže stroj mehanično nad predsednikovim sediščem.

pot v London. Tu je bčudoval diplomate in državnike iz vseh dežel, kako elajo zgodovino in skrbje za mir, a na svoje silno začudenj. je opazil tudi, da nosijo vsi ti ljudje hlače zlikane na rob! Maharadža sedaj ni vedel ne naprej ne nazaj. Celo njegova najlepša žena ga je gledala postrani, ker ni imel moderno zlikanih hlač na rob.

Nič ni pomagalo in maharadža je moral naročiti svojima zvestima osebnima strežajima, naj poiščeta v Londonu krojača, ki hlače najbolj lepo lika — rob in naj neseta kar celo zalogo hlač tja, čim ga najdeta.

Verna služabnika sta res našla krojača, ki ima stroj za likanje hlač in sedaj nosita vsak dan vseh 200 hlač k njemu, samo da je njihov gospod dovolj lep in moderen.

Oglašajte vedno v »Jugoslovani«! Imeli boste uspeh!

Simon Bolivar.

17. decembra bo minilo 100 let, kar je umrl Simon Bolivar, osvoboditelj Južne Amerike. Bil je eden najboljših genialnih vojskovodij, ki je vse delo posvetil osvoboditvi domovine.

»Varujte se žensk!«

Te dni so usmrtili v mestu Rouen na Francoskem morilca Fleuryja, ki je ubil posestnika v okolici Rouena Ramburea. Rabelj je že odstranil s ostrine giljotine usnjato prevleko, da se je jeklo zasvetilo v megleno jutro, in nekatere ženske, ki jih je neukrotljiva želja po senzaciji prignala na morišče, so že od strahu zapirale oči, ko se je začel z vzvišenega dela morišča silen krik: »Varujte se žensk — mene so ženske spravile na morišče!« Tega krika se je celo rabelj tako prestrašil, da mu je kar roka zastala v trenutku, ko je hotel spustiti giljotino; in vsi navzoči moške so kar ostrmeli, od duhovnika do državnega pravdnika.

Najprej je prišel do sape duhovnik, ki je obsojenca vprašal: »Ali so to res vaše zadnje besede?«

Obsojenec pa je zopet kriknil: »Varujte se žensk... — takrat pa je že padla sekira.

3280% obresti v letu

Peking ima okrog 2000 plesalk, ki so vse odvisne od oderuhov. Neko dekle je moralo plačevati za 100 dolarjev nič manj nego 9 dolarjev obresti — dnevno! To odgovarja 3280% letnim obrestim. Nedavno temu se je neka plesalka zaročila z nekim višjim kitajskim uradnikom, kateremu je potožila svoje težave. Policija je uvela preiskavo in je zaprla celo tolpo oderuhov. Našli so pri njih 3000 zadolžnic od plesalk. Kitajski sodnik je pozval predvse vse oderuhe ter je pred njihovimi očmi sežgal vse 3000 zadolžnic.

Humor.

»Kako stare so te žemlje?«
»Tega ne morem povedati.«
»Zakaj ne?«
»Ker sem šele tri tedne tukaj!«

Lep kompliment.

Ze precej postarna in ne posebno lepa Špela sreča svojega starega znanca in prijatelja Gašperja, ki se je bil baš pred kratkim v tretje poročil. »Čestitam, čestitam, dragi Gašperček! No, kako je pa kaj tvoja nova žena stara?«
»Eh, kaj bo, kaj! Ni ravno preveč lepa. Še bolj grda je kot si ti!« — »Kaj, kaj? Ka-a-aj?«
»Ah, zmotil sem se, ljuba Špelica! Mislim sem reči: skoraj tako grda je kot si ti.«

Nova vlada v Avstriji

(Od našega stalnega dopisnika.)

Imenovanje nove Ender-Schobrove vlade v Avstriji je zaključilo jako nevarno poglavje avstrijske politike, — poglavje, od katerega je samo še mal koraček do — fašizma. Kajti med še-

Državni kancler dr. Ender (kršč. soc.)

fom prejšnje vlade Vaugoinove in poveljnikom Heimwehrovcev knezom Starhembergom je bil viden pakt, ki je meril na diktaturo v Avstriji po ukusu gospodarja trinajstih gradov in Starhembergovega oboroženega bataljona. — Vaugoin je bil slepo orodje monarhističko-fašistiškega krila krščansko-socialne stranke pod vodstvom dr. Seipla, dr. Kienböcka in dr. Schmitza. Ki že skoro deset let dosledno korak za korakom zasleduje isti cilj: obnova donavske monarhije, zavezništvo Italije, Madjarske in hitlerovske Bavarske. Vsa delavnost te družbe, ki zna često

Minister za vnanje zadeve dr. Schöberl

združiti okoli sebe vso krščansko-socialno stranko, se suče okoli tega visokega cilja. Samo radi teh načrtov je Seipel pred leti razbil koncentracijo vseh avstrijskih strank in potem na koncu pomagal Vaugoinu in Starhembergu do moči. Voditeljem te politike so rodile po glavah »gališke« volitve, ki naj bi pomogle krščanskim socialnim in Heimwehrovcem do večine v parlamentu, kajti dr. Seipel je hotel izvesti svoje načrte »legalnim« potom. Toda ni manjkalo mnogo, in Vaugoin in Starhemberg bi izvršila svoje načrte tudi brez volitev. Da se jim to ni posrečilo, je zasluga dunajske policije, ki je energično križala akcijo generala Flissena.

Minister za vojno Vaugoin (kršč. soc.)

Od te dobe dalje je zasledovala Vaugoina in Starhemberga prava smola. Pogoreli so pri nasilnem razoroženju republikanskega Schutzverbanda in pogoreli so še bolj pri volitvah v parlament. Vaugoin pač ni Pilsudski! Ni podrl socialne demokracije, niti škodovati ji ni nič mogel, pač pa jo je še okrepil. Tudi ni pohrustal svojih bivših zaveznikov — velenemcev in landbundovcev, ki so bili za to priliko združili pod vodstvom dr. Schobra. (V resnici treba priznati, da je samo Schobrovo ime in samo njegove velike zasluge pomagale do lepega uspeha. Velenemci se imajo zahvaliti samo Schobru, da so prišli v tolikem številu zopet v parlament.) In ta Schobrov blok je postal prava sreča za Avstrijo. Brez Schobra bi imeli danes krščansko-socialno-heimwehrovsko vlado, ki bi

vlekla državo v fašistovski tabor. Zato ima sedanja situacija velik političen pomen za vso politično konstelacijo v Evropi. In tudi večina krščanskih socialistov danes dobro ve in zna ciniti, kam jih je hotel zapeljati Vaugoin.

Po dolgem in mučnem pogajanju je prišla končno na krmilo vlada Ender-Schöberl. Ali ni v njej niti dr. Seipel, niti so v njej zastopniki zastopniki Heimwehra, kar je zopet velika zasluga dr. Schobra, ki je ves čas odločno odklanjal sodelovanje z njimi. Samo Vaugoin je rešil svoj vojni portfelj, na kateri je že osem let vknjižen in zabarikadiran.

V tej novi vladi udarjajo »ton« demokratiški življenjski krščanskih socialistov in pa Schobrov blok. Reakcija in fašizem so osamljeni v Vaugoinu.

Dr. Ender je bil doslej deželni glavar predarelski, kjer je z vsemi strankami dobro izhajal, tudi s socialisti. Na njem je opaziti vpliv pokojnega Jodoka Finka, resničnega krščansko-socialnega demokrata in republikanca. Tudi je dr. Ender ozko prijatelj s poslancem dr. Drexlerom, ki je eden glavnih odbojnikov dr. Seipla v stranki. Pa tudi bližina Švice ni ostala brez vpliva na predarelskega dr. Endra, tako da je bil zaradi svojih teženj po združenju

Minister za pravosodje dr. Schürff

Prehajanje posestev ob državni meji v tuje roke

Gornja Radgona, meseca novembra 1930.

V zadnjem času posveča »Jugoslovan« vso pažnjo naši severni meji in se bavi z različnimi narodnostnimi, kulturnimi in gospodarskimi problemi, ki so tesno zvezani z našim življenjem in našim gospodarskim ugledom ob meji. Nedavno je opozoril na našo narodno mlačnost in popustljivost v Mariboru samem, danes pa se hočemo dotakniti nad vse žalostnega dejstva, da prehaja naše narodno ozemlje ob Muri čimdalje bolj v tuje roke, v roke inozemskih državljanov, posebno Nemcev. Nemci namreč v zadnjem času, ko ni več v veljavi zakon, da tuji državljani ne smejo kupovati posestev v razdalji 50 km od državne meje, pridno obiskujejo naše ljudi v obmejni coni in če izvejo, da je kje katero posestvo na prodaj, ga več ne pustijo iz vida in tako dolgo prigovarjajo posestniku, da jim ga proda. Pri tem se seveda ne držijo običajnih dnevnih cen, ampak posestva navadno preplačujejo. Zanimanje Nemcev za naša posestva v obmejni coni je opaziti še-le od takrat, ko je bil prej omenjen zakon razveljavljen. Od takrat do danes so kupili avstrijski Nemci samo v sodnem okraju Gornja Radgona nič manj kakor 26 ha zemlje, predvsem večinoma samo vinogradov, za skupno ceno 958.000 Din. Ker posedujejo avstrijski dvovlastniki iz bližnje Radgone in Čmureka ne glede na razna tuja cerkvena in druga posestva, katerih lastniki ne živijo v obmejni coni, v tem sodnem okraju že itak 885 ha zemlje, potem si lahko na prstih preračunimo čas in leta, v katerem bodo Nemci, če bo šlo tako naprej, tiho, mirno in neopaženo zavojevali vso našo severno državno mejo.

To more imeti za naše narodno in državno stanje ob meji sčasoma jako neugodne in nepredvidene posledice. Kakor smo že omenili, so bili avstrijski državljani po končni ureditvi državne meje v posesti premnogih vinogradov na sedanjem našem ozemlju v okolici Gornje Radgone. Ker oni ne razumejo, ali nečajo razumeti slovensko, morajo njihovi viničarji govoriti z njimi nemško in tako so ti nehoti nosilci nemške miselnosti tostran državne meje. V ogled nem časa bo prišlo celo tako daleč, da se bodo morali naši ljudje, ako bodo hoteli dobiti pri njih službo, učiti samo radi njih nemško, ali pa si bodo nastavljali za viničarje ljudi iz svoje države, ki jih bodo razumeli.

Ne glede na narodnostni moment, je tudi iz narodno-gospodarskega vidika prehajanje posestev v tuje roke blizu državne meje na vsak način škodljivo in ga je zato preprečiti. Kakor znano, je vino v Avstriji jako drago. Avstrijski

Minister za trgovino Heigl (kršč. soc.)

Predarelske in Švice imenovan — švicarskim separatistom. — Na vsak način je dr. Ender trd oreh za krščansko-socialno desnico Seiplovo in spada med one, ki hočejo obnoviti Luegrovo politiko, ali vsaj tudi v Avstriji prirediti s politiko krščanskega, socialnega in demokratskega kurza rajhovskega voditelja Stegerwalda.

Tudi finančni minister dr. Juch, trgovinski minister dr. Heigl, minister socialne politike dr. Resch in poljedelski Thaler so bolj pristaši sredine, nikakor Seiplove desnice, a naučni minister Cermak je uradnik. — Vsi trije Schobrova bloka: dr. Schöberl sam, dr. Schürff in dr. Winkler so se pokazali, posebno v zadnjih kritičnih časih, vseskozi kot dobri demokrati in antifašisti.

In tako moremo podčrtati povsem radikalno premembo vladnega kurza, odločno odklonitev Vaugoin-Starhembergove politike in povrnitev k resnični demokraciji. Za to zadnjo pa nam jamči najbolj pošteno lice dr. Schobra.

Ta činjenica je važna za vse sosede Avstrije, tudi za nas, ki imamo nešteto interesov v dobrih odnosih in v polnem notranjem in zunanjem miru in redu v tej državi, — ne pa, da bi bila baš Avstrija v vodah nestrpnega fašizma — dg

Brat dr. Jindřich Vaniček

Odstopivši načelnik Č. O. S. brat dr. Jindřich Vaniček se je rodil v Pragi v noči od 31. decembra 1861. na 1. januarja 1862., torej na začetku pomembnega leta, ko so bili v Pragi položeni temelji sokolske organizacije. Obiskoval je gimnazijo na Mali strani ter se je po maturi vpisal na juridično fakulteto praške univerze, kjer je tudi diplomiral.

Kot 16letni mladenič je vstopil v Sokola na Smíchovem, kjer se je kmalu izkazal kot izvrsten telovadec. Izvoljen je bil v prednjaški zbor, ki ga je leta 1888. določil za društvenega načelnika. Prihodnje leto ga vidimo že na čelu svoje župe. Po smrti dr. F. Čížka leta 1892. je bilo izpraznjeno mesto načelnika Č. O. S. Kljub pomislekom nekaterih, je bil na to mesto izvoljen mladi Vaniček. Kmalu se je pokazalo, kako posrečen je bila ta volitev. Vaniček je izpolnil vse zahteve, ki jih so mu postavili v njegovo službo.

funkcijo je izvrševal polnih 38 let in si je pri tem pridobil neveljivih zaslug za sokolstvo. Pridobil pa si je tudi spoštovanje in ljubezen vseh sokolskih pripadnikov. Njegovi sodelavci, zlasti pa telovadci, ki jih je vodil, ga obožujejo.

Po ustanovitvi »Slovanske sokolske zveze« je bil izvoljen za njenega načelnika. To mesto zavzema še danes.

Br. Vaniček je dobil leta 1895. dovoljenje, ki se redko podeli inozemcu, da vstopi v francosko vojno šolo za telesno vzgojo v Joinville. V tej šoli je marljivo proučeval podzornost vsega sveta. Vodil je tudi zmagovalne češkoslovaške vrste na mednarodne tekme in je v prvi vrsti njegova zasluga, da so te vrste žele uspehe, zaradi katerih priznava ves svet prvenstvo sokolskega sistema.

Ob prevratu je prevzel komando prve češkoslovaške vojske, s katero je obvladal položaj, dokler se niso vrnili v domovino legionarji. V osvobodjeni domovini mu je bila poverjena v vojnem ministrstvu organizacija telesne vzgoje v češkoslovaški vojski. Ustanovil je in vodil dalj časa tudi vojno šolo za telesno vzgojo. Na kaki višini je ta šola, smo imeli priliko videti na vsesokolskem zletu v Beogradu.

Br. Vaniček je bil vedno v najboljših odnosih z jugoslovanskim sokolstvom, med katerim uživa isto spoštovanje in ljubezen kakor doma. Udeležil se je vsesokolskega zleta v Ljubljani leta 1922., na katerem je vodil češkoslovaško vrsto v mednarodni tekmi in nastope češkoslovaških Sokolov.

Brat Vaniček, ki je zadnja leta bolehen, od stopa zdaj od načelnikovega mesta in zapušča aktivno sokolsko delo, ki ga je vzorno in požrtvovalno vodil 52 let.

Zbor župnih načelnikov je sklenil, da usta novi svoj posvetovalni odbor, ki se bo sestavljal iz nekoliko najodličnejših sokolskih tehnikov in mu bo načeloval br. Vaniček. Na ta način bo ohranjen tudi še nadalje Vaničkov bistri duh sokolstva.

Naj živi naš Jindřač, kakor ga imenujejo Čehoslovaki in kakor ga lahko imenujemo tudi mi, še dolga leta sokolstvu in slovanstvu!

Habima pride v Zagreb. Židovsko narodno gledališče Habima, ki je zdaj za stalno preselilo svoj sedež iz Moskve v Palestino, bo začetkom prihodnjega leta prišlo gostovat v Zagreb.

Gledališče na Sorbonni. V Parizu so ustanovili posebno propagandno gledališče, ki si je zastavilo namen, uprizarjati dela francoske literature za inozemske študente. Za to gledališče je Sorbonna odstopila neko veliko univerzitetno dvorano.

V Nemčiji je 293 gledališč. Po neki aktualni statistiki premore današnja Nemčija 293 gledališč. Od teh jih je 196 v državi, obkroženi, mestni itd. posesti in upravi, 77 jih je v rokah privatnikov, 25 je potujočih odrov. Skoraj vsa ta gledališča uživajo subvencije države in mest.

Veliko podjetje

išče sodelavce s kavcijo. Prednost imajo strokovnjaki galanterijske, čevljarne in manufakturne stroke. Ponudbe na upravo pod »Zmožen in agilen«.

Primerni darovi

Sv. Miklavž, Božič, Novo leto, ki prinašajo nam malim toliko veselja, povzročajo zato velikim tem več skrbi. Če izbera sama dela skrbi; če se potem še pridružijo finančne teškoče, ni čuda, da marsikatero mamico boli glava, ko se bližajo v pratiki tisti radodarni svetniki.

Glede obdarovanja otrok tiči glavna stvar v tem, da se otrok ne sme razvajati že iz prvega početka. Pa naj si bodo starši še tako imoviti, ne bi smeli preoblagati otrok z darovi, ker tak otrok ne bo znal nikdar ceniti, kar dobí in mu ne bo nikdar dovolj. Iz vzgojnega stališča so najprimernejši taki darovi, ki otroka zaposlijo in mu nudijo možnost, da s svojim delom doseže tudi uspehe. In kar je glavno, igrača naj bo raje preprosta, toda taka, da se otrok lahko igra z njo. Kaj otroku pomaga najlepša punčka, če jo mama takoj drugi dan zapre v omaro, da se ne zamaže ali razbije.

Ako nas spravljajo v zadrego darovi za male, nam delajo še večje preglavice darovi za odrasle. Po navadi odlašamo z nakupom darov do zadnjega trenutka, da potem dirjamo iz prodajalne v prodajalno, ne da bi sami vedeli, kaj prav za prav hočemo. Posebno so v tem oziru nespretni mo-

ški, ki včasih potrosijo denar za reči, s katerimi nima obdarovanja nobenega veselja, ako je ne spravijo celo v zadrego. Darovi, ki so vedno na mestu in ne morejo ženske nikdar razočarati, so: šopek cvetja, lonček s cvetjem ali bomboniera. Vedno in nad vse dobrodošla je pa lepa knjiga. Težki tisočaki se izdajo za razne stvari, ki prav mnogokrat niso niti okusne niti potrebne, posebno takšne, ki so več ali manj podvržene modi in nam počasi postanejo zoprne ali odveč. Lepa knjiga ohrani trajno svojo vrednost in nam je v trajen spomin.

Seveda so potem še drugi darovi, dragocnejši, za naše najbližje. Zena se kmalu orijentira, s čem bo obdarovala svojega moža. Pregleda njegovo garderobo in skoro nemogoče bo, da bi ne našla prav nobene pomanjkljivosti, prav ničesar, s čemur bi razveselila svojega moža. Težje je možu, pogoditi kaj primerne za ženo. V marsikaterem primeru se v naprej lepo pomenita in pogodita. Največkrat si žena izgovori — denar, tedaj smo pa lahko v 99% primerih gotovi, da bodo tistega Miklavževega ali Božičevega daru deležni vsi družinski člani — samo žena ne!

lahko privoščijo le najvitkeje postavbe. Ako ima obleka eno samo, pod kolenom pristo volano, mora biti njena visokost zelo dobro preračunana, sicer bo plesalki v napoto.

Čipke na vsej črti

Končno imamo zopet modo, v kateri igrajo čipke veliko ulogo. Enobarvne čipke so izpodrinile pestro tiskane čipke, toda smo se že zopet privadile cvetic, listja, vej in vsega, kar nas spominja na naravo in njene čare. Čipke se vlagajo po malem v vse enobarvne obleke, kjer odpirajo krasna, zapeljiva okenca. Vidimo jih na popoldanskih, kakor na večernih oblekah. Vidimo jih v vseh barvah: popolnoma črne, bele, plave, slonokoščene barve, pa tudi svetlo modre ali rožnate.

Kravate iz krzna

Marsikatera dama ima v svojih predelih ostanke krzna, za katerega doslej ni imela uporabe, ki ji bo pa to zimo prav prišlo. Predvsem svetujemo: krzna nikar ne strižj s škarijami, marveč ga položimo na mizo z dlako navzdol ter ga poljubno režemo z zelo ostrim nožem. Da smo bolj gotove, narišemo prej oblike s svinčnikom.

Zelo so moderne kožnate kravate, katere si lahko izgotovimo same, ako smo količkej ročne. Tudi rokave okrasimo nad komolecem z ozko, navpično ali vodoravno ukrojeno progo krzna, soglasno z enakim robom ob žepih.

Prstan za ločene žene

Imenujejo ga tudi »Renoc-prstan, in sicer radi tega, ker je Reno v Nevadi tisti kraj, kjer je največ razočaranih zakoncev in največ ločitev zakona. Namen prstana za ločene žene je, da se da ločenkam možnost, da se iznebe zakonskega prstana in da se jih vendar ne smatra za — stara dekleta. Prstan je enostaven, iz črnega oniksa ter se nosi na sredincu leve roke. Na notranji strani je izdolbena pomembna beseda »free« (prosta!)

Ženska obleka kot koledar

Čudno modo imajo žene v Siamu. Stari običaji jim prepovedujejo nositi dvakrat v tednu isto obleko. Vsak dan ima svoje barve in temu primerna mora biti ženska obleka. Za nedeljo je bleščeče-rdeča obleka z rubini; v ponedeljek mora biti obleka s srebrom vezena, za torek je predpisana temno-rdeča barva. Sreda zahteva zeleno obleko, petek svetlomodro, sobota pa temnomodro. Četrtek je edini dan v tednu, ko se siamska žena lahko obleče v pestro obleko. Običaj je gotovo verskega izvora in izhaja iz sedmih planetov, ki določajo sedem dni v tednu.

Razno

Trgovina s kožami — 200 let stara

Nemška trgovina s kožami bi baje lahko praznovala svojo — dvatisočletnico! Dokazano je baje, da so se leta 70. pr. Kr. prodale prve kože iz Germanije v Rim, kjer se je ta priljubljeni okras severnih »barbarov« kmalu uveljavil kot zaželeni modni artikel. Bile so to kože lisic, medvedov, vider i. dr.

Za povzdigo veselja do poklica

Neka veletrgovina v Bostonu je vpeljala za svoje nastavlence dnevno pol ure plesa predno začno delati in je osobje prisiljeno, udeležiti se tega plesa. Ta zgodnji ples je vžet v splošnem delovnem urniku. Po izkušnjah vodstva jutranji ples baje izvrstno vpliva na delavnost personala in dviga njegovo veselje do prodajanja. Stvar bo pač v tem, da tu ples slabo nadomešča jutranje vežbe.

Iz življenja tovarniške delavke

Glavni predstojnik nemške tekstilne zveze je razpisal v jeseni leta 1928. nagrade svojim članicam. Te so bile pozvane, da popišejo en delavni dan in kako preživijo svobodni dan v tednu. Dobil je 159 odgovorov; 150 teh pisem je izdala v obliki knjige berlinska »Textil-praxis«. Izdajatelj niso ničesar ublažili, niti črtali, niti dostavili. Ves material je razvrščen v skupine: »neomozene delavke«, »zakonska žena brez otrok«, »matič«, »polovica 40. do 60. let«. Pri mnogih ženah in materah sledi osmim delovnim uram v tovarni še osem in celo de-

vet ur gospodinjskega dela. Štiridesetletne so že obrabljene in trudne ter sploh ne vedo, kaj je enodenen tedenski počitek.

Izdelovanje umetnih oči

Zadnja leta se posebno odlikuje v izdelovanju umetnih oči neka Angležinja, Rose Millauro, ki si je stekla že velik sloves na tem polju. Tekom svoje prakse si je pridobila toliko spretnost v nijansiranju očesnih barv, da ne more nikdo razločiti njenega ponarejenega očesa od pravega. Neverjetna je tudi naglica, s katero izvršuje svoje delikatno delo. Tako je neki pevki, ki je svoje ponarejeno oko razbila tik pred predstavo, napravila tekom pol ure novo oko. Zanimivo je, da si mnogi ljudje, kateri nosijo ponarejeno oko, puste napraviti različna očesa, za različno razsvetljavo, ki spremeni barve punčice, tako, da imajo eno oko za jutranje ure, drugo za popoldne in zopet drugo za zvečer. — Mis Millauro dobiva naročila tudi po pošti. Tako je naročil n. pr. neki plan-tažni posestnik iz Afrike kar pol ducata očes, katere je rabil tudi za — nadzorovanje svojih domačih delavcev. Ko se je kam odpeljal, je pustil oko ležati doma, tako so domačini mislili, da jih gospodar vidi.

Zajček — najdragocenejša žival za krzno

Glavno podlago trgovine s krznom ne tvori reja redkih živali, kakor srebrni lisica, bobra itd., marveč sloni na mnogo ponižnejši živalici, in sicer na domačem zajčku, ki da vsako leto na trg stotine milijonov kož. Zajčjereja je zrevolucionirala v zadnjih letih trgovino s krznom ter so znanstveniki dognali, da je zajčja koža, ki je bila izbrana iz znanstvenega stališča, dragocenejša nego od vsake druge živali. Zajček ima to prednost, da na prostoru, ki bi ga zavzela ena sama lisica ali en sam bober, redimo lahko ducate zajčkov. V zajčjereji prednjači Francija, katera krije z njim znatni del svoje izvozne trgovine. Tam je skoro vsak delavec mal posestnik, kateri redi zajčke ne le za nedeljsko pečenko, marveč tudi radi kože. Z izboljšanjem teh kožic so se doslegli najlepši uspehi. Zajčjereji zamorejo danes s pravihim postopanjem doseči takšno kakovost kože, ki se komaj razlikuje od dragocenega krzna nutrije in šinsile. Na ta način je postal zajček najdragocenejša žival za krzno.

Skubljenje perutnine potom elektrike

Ce je že v gospodinjstvu skupljanje perutnine eno najneprijetnejših opravil, pomeni v velikih gospodarskih obratih za trgovino težko in dolgotrajno delo. Poleg velike izgube časa in poleg potrpežljivosti, ki jo zahteva to mučno delo, pride ne v zadnji vrsti v poštev smrdljiv zrak, ki je pri takem delu v zaprtih prostorih neizbežen, kakotudi po zraku leteči puh in drobci perja, ki jih je zrak poln. Da odpomore vsem tem nedostatkem je izdelala neka angleška tvrdka za poljedelske stroje električno napravo za skubljenje perutnine. Stroj obstoji iz treh delov: nekaka zračna sesalica, potem tisti del, s katerim se skubi in vreča za perje. Zival se postavi s hrbtom na neko železno rešetko, na kateri so pritrjeni trije topi noži, ki se vrte 630 krat na minuto in skubijo s skoro 1900 gibi na minuto. Sesalica spihne perje v nabiralno vrečo, t. ko da se vse izvrši v zaprtim prostoru, brez prahu in brez izgube materiala.

ELITE d. z. o. z. LJUBLJANA

Prešernova ulica 9
prodaja damске, moške in deške konfekcije. Na drobno! Na debelo!
Prvovrstno izvrševanje po meri 506

Moderne svetiljke

Svetilke so se popolnoma prilagodile moderni notranji arhitekturi; enostavne so in dekorativne ter oblikovane večinoma tako, da razsvetljujejo cel prostor. Zato ne vidimo več tistih ogromnih, težkih senčnikov s svilenimi draperijami, zlatimi tresami in našivki; njihovo mesto so zavzeli »senčniki«, ki ne delajo sence, marveč razširjajo enakomerno svetlobo po vsem prostoru. So po večini iz motnega stekla, v obliki kroglje, kocke, tulipana, stožca itd. ter navadno popolnoma obkrožajo žarnico. Ako so prevlečeni s svilo, niso niti drapirani, niti podloženi, temveč je tanka svila nategnjena in ležerno poslikana z modernim motivom. Zelo lepi so senčniki iz pravega pergamenta, obrobjeni ali spojeni s pretaknjeno svileni vrvice.

Na splošno pa vidimo samo svetilke iz motnega stekla, enostavne v obliki in vedno odgovarjajoče svojemu namenu, brez steklenih res in brez vdolbenih ornametov, kjer se samo nabira prah. Čestokrat zakriva žarnico na stropu ena sama podolgasta pravokotna ali kvadratna plošča iz motnega stekla, pritrjena na štirih stebrih ali enostaven krožnik, viseč na medeni ali niklasti polici ali na svileni vrvici.

Zelo lepe, enostavne, moderne svetilke vidimo po vseh revijah, tu pa tam katero v naših izložbah, ki so pa žalibog še vedno preobložene z neokusnimi in nepraktičnimi predmeti, ki so povzročili vsega še dražji nego moderni in jih menda zato nekateri tako radi kupujejo.

RADIJSKA ODDAJNA POSTAJA LJUBLJANA

RADIO, kot si ga želite

namreč visok v kvaliteti in nizek v ceni

Naša REKLAMNA PRODAJA, ki traja od 10. novembra do 30. decembra 1930, obsega sledeče radijske sprejemne naprave:

- 400 Defektorskih aparatov, kompletnih s vsemi potrebščinami, ki so za poslušanje potrebne, za naplačilo Din 80—, ter petkratno mesečno plačilo po . Din 45—
- 300 1-elektronskih aparatov, kompletnih z elektronom, baterijami, antenskim materialom ter 1 slušalko, za naplačilo Din 100— ter osemkratno mes. plačilo po 75—
- 200 3-elektronskih aparatov »Reinartz«, kompletnih z elektronomi, akumulatorjem 18 ah, anodno baterijo 90 Volt, finim zvočnikom ter antenskim materialom, za naplačilo Din 240— ter desetkratno mesečno plačilo po Din 180—
- 100 4-elektronskih aparatov »Reinartz« z visokofrekvenčno elektrono z zamreženo anodo ter akumulatorjem 36 ah, anodno baterijo 120 Volt, izbornim angleškim zvočnikom Amplion AC 27 ter antenskim materialom, za naplačilo Din 380— ter dvanaestkratno mesečno plačilo po Din 280—

789 Poslužite se ugodne prilike ter si naročite takoj Vaš aparat

RADIO LJUBLJANA

Ljubljana, Miklošičeva 5

Maribor, Aleksandrova 44

Stoletnica rojstva ustanoviteljice gospodinjskih zvez in ljudskih kuhinj

Dne 25. novembra je preteklo 100 let, odkar se je rodila Lina Morgenstern, ena najmarkantnejših osebnosti, ki so si pridobile velikih zaslug na polju ženskega udejstvovanja.

Lina je bila rojena v Vratislavi (Breslau) kot hčerka bogatega tovarnarja Bauerja. Z 18. leti je ustanovila s svojimi prijateljicami v svojem rodnem mestu društvo, katero je skrbelo za obleko ubogim šolarčkom. Ze takrat je pokazala svoj veliki organizatorični talent, kateri se je mogel po njeni poroki z ruskim političnim emigrantom Morgensternom šele prav razviti. V začetku sta živela zakonca v dobrih denarnih razmerah, ki so se pa kmalu preobrnila na slabše. Kot znana mladinska pisateljica je Morgensternova pomagala vzdrževati s pisateljstvom svojo mnogobrojno družino. — Prva njena javna naloga je bila ustanovitev Društva otroških vrtcev, kateremu je bila dolga leta predsednica.

Z željo, da ustvari nekaj novega, je kmalu prepustila svoje prvo delo drugim ter je leta 1886, ko je valed vojske pritisnila beda in brezposelnost, sestavila načrt za ljudske kuhinje. Znala je za ta svoj načrt pridobiti vplivne osebnosti ter so se v najkrajšem času pojavile ljudske kuhinje v različnih delih Berlina. Kmalu so to blagodejno napravo posnela ne le vsa druga nemška mesta, ampak so jih hitro začeli

posnemati tudi v inozemstvu, posebno v Ameriki. Danes so ljudske kuhinje razširjene po vsem svetu, sicer ne več kot dobrodelne ustanove, ker se vzdržujejo v glavnem same.

Njeno javno udejstvovanje jo je dovedlo v stike z mnogimi ženami ter je tako dobila vpogled v takrat še tako nesistematsko gospodinjsko izobrazbo in podcenjevanje gospodinjskega dela. V povzdigo gospodinjskega poklica je ustanovila v Berlinu prvo gospodinjsko društvo in ni pozabila na tiste, ki posvečajo gospodinjstvu svoje moči kot gospodinjske pomočnice. Njena misel je bila, naj bi se hišnim pomočnicam delile nagrade za dolgoletno zvesto službovanje. V gospodinjskem društvu je upeljala stalno razstavo hranil in laboratorij za njihovo preiskovanje. — Po njeni inicijativi so se ustanovile leta 1881. gospodinjsko nadaljevalne šole; »izobraževalno društvo za delavke« ter »Akademija za izobrazbo mladih dam« sta tudi njeno delo.

Razven mnogih mladinskih spisov je Morgensternova napisala celo vrsto knjig o gospodinjstvu, o prehrani, o razvoju kuharske umetnosti, o ženskem delu in snovanju ter tri debele zvezke o ženah 19. stoletja. Poleg tega je ustanovila »Deutsche Hausfrauenzeitung«, katero je vodila celih 30 let. Lina Morgenstern si je kot neumorna delavka in prvovrstna organizatorica priborila častno mesto med prvimi javnimi delavkami in je njeno delo velikega pomena ne le za njeno domovino, marveč za vse žensstvo.

Moda

Pri večerni luči

Pri pogledu na zimsko modo bi se zdelo, da se je bolj spremenila pri večernih oblekah nego pri podnevnih. Res je, da smo že dve ali tri sezone vajene nositi spodaj dolge in široke obleke, toda sedaj so napravile kolekcije odločilen korak in večerne toalete so se zelo spremenile.

Predvsem moramo nositi pod večerno obleko steznik, ali ako nočemo več rabiti tega izraza — bočni pas, ker so obleke zelo tesno prikrojene in nikakor ni lepo, da jih nosimo naravnost na telo. Le redko katera žena sme reči, da je dovolj vitka, da ne potrebuje pasu. Pasovi se sedaj izdelujejo iz tako lahkega materiala, da se komaj čutijo.

Pri večernih toaletah je toliko variacij, da nikakor ne moremo reči, ta ali ona oblika je posebno moderna. In če trdimo, da dela današnja obleka žensko starejšo, nego nekdanji s biseri pošiti, do kolen segajoči futurali, tudi ne odgovarja resnici. Krila padajo v široke gube čisto do tal; vidijo se samo končnice čevljev, kateri se morajo, kakor dolge rokavice, strinjati s barvo obleke. Nekateri obleke so spojene na rami s samim ozkim trakom ter obstoja iz samih volanic do tal. Seveda si to

Polinska

TVORNICA CIKORIJE

Igor Igorjevič:

Pesem o svetem Miklavžu

O prišel je, prišel ta čudežni mož,
presveti Miklavž z dolgo brado,
in kar si želelo je staro in mlado,
od vsega razdal njegov čarni je koš!

Prinesel vsakomur je lepih igrač:
medveda, pojaca, ki prek glavé skače;
in punčko tak pridno, ki nikdar ne plače —
a zraven še šibo dodal je rogač!

O, kakšna so srca zdaj naših otrok:
Vesela so ena od samega čuda,
a druga otožna, da žalost prehuda
oči jim in usta nagiblje na jok!

Pa bodi, kot hoče tá slavní svetnik:
Vse leto naj pomni vsi ga pravični,
a njim, ki so bili pa zli in krivični,
ob letu Miklavž naj bolj mil bo sodnik!

Čudežni koren

(Korejska pravljica)

V mestu Jong-jang je živel v starih časih družinca, ki je bila zelo pobožna. Bog pa jo je hotel izkušati in je poslal v hišo bolezen. Mati je obolela in dolgo, dolgo let je ostala v postelji. Oče, ki je hodil vsak dan v gore sekati, ni obupal, edini sinček pa je moral namesto mame opravljati vsa hišna dela. Vsi trije so molili, da bi jim Bog vrnil zdravje.

Gora, kamor je hodil oče sekati, je bila sveta gora. Na njej je rastle sveto drevo in pod drevesom je bil kup žrtev ubogih ro-

marjev. Vsak dan je oče žrtvoval, ali rastlino ali kamen ali novc ali kaj drugega, in pri tem je rekel: »Gospod gorski duh, ozdravi mojo ženo!« Ženi pa je bilo le vedno slabše in noben zdravnik ji ni mogel pomagati. Končno je nek moder zdravnik rekel, da bo mati ozdravela, če se sin zanjto žrtvuje. Sin se je v ljubezni do matere odločil, samo si je izprosil tri dni

prostosti, da sme na sveto goro. Seveda mu dovolijo in sin odide z očetom na goro.

Medtem pa pride k bolnici deček, ki je docela enak kakor njen sin. Prosi jo, naj vzame to žrtev od njega. Mati se brani in brani, končno le privoli. Sosedje torej slečejo fantiča in ga denejo v vodo, da bi ga skuhal, a glej! — telo se krči in se manjša in tekočina se obarva rdečkasto, prijeten vonj zdravilnega korena giusenga napolni prostor. Ko žena izpije zdravilo, vstane in je zdrava. Vsi mislijo, da je sinova smrt rešila mater — ali v tistem skoči v hišo sin, živ in zdrav, in zakliče: »Mati tu sem, vzemi me v žrtev!«

Otrok, ki so ga skuhal v zdravilo, ni bil človek, ampak dobri gorski duh, ki ga je Bog poslal, ko se je sin odločil, da umre za svojo mater!

Korejci pravijo, da se ta dobri duh skriva v koren giuseng, ki je podoben dobremu močniku, zato, da je v tem korenu zdravje samo!

Naša družinca je še dolgo srečno živela, dokler se niso vsi trije preselili na oni svet, kjer se dobri gorski duh ne skriva več v koren giuseng. A. M.

Pesmi o kraljeviču Marku

Prevaja Radivoj Rehar.

KRALJEVIČ MARKO IN VUČA GENERAL.

(Dalje.)

Kadar Marko drobno pismo prejme, Radoveden naglo ga prečita in ko vidi, kaj mu drug sporoča, zaleskeče solza mu v očesu, v grenki boli sam pri sebi reče: »Tužni Miloš, dragi moj pobratim, zla usoda res te je zadela, a prisegam ti pri veri svoji, da iz ječe moram te otiči za nagrado ali za junaštvo!« In odide v svoje bele dvore, sede malo, vina se napije pa pripaše sablo okovano, in obleče v kožuh se lisičji, kučmo težko si na glavo dene, z ruto si pod vratom jo priveže, kopje bojno v silno roko vzame pa odpravi k Šarcu se v nadkletje in opremi ga za boj junaški: sedlo veže s sedmimi jermeni, uzdo zlato med zobe mu stavi, z rujnim vinom meh popotni polni pa na pleča konju ga obeša, z desne veže težko topuzino, da med ječo je izgubil né bi. Pa se Šarcu na ramena vrže ter okrene ga od dvorcev svojih: ravno jaše k mestu Beogradu. Ko dospe do mesta Beograda, v krčmi prvi truden se spočije; šil spet dalje svojo pot potuje ravno tjakaj k Donavi zeleni. Dvakrat Marko tam brodnika kliče, a ker ni ga, časa ne izgublja, konja Šarca v Donavo nažene, ravno jezdi k mestu Varadinu, pod Varadin na polje zeleno. Tu ustavi kraljevič se Marko, bojno kopje zasadi v ledino,

konja Šarca trdno zanj priveže, meh s pijačo naglo s sedla sname pa ga vrže na zeleno travo, zraven sede, rujno vino pije; a ne pije, kot pije ga drugi: polna vedra v grlo si ga zlija; pol ga pije, pol ga Šarcu daje. Kadar v jutro zlata zora vstane na sprehod gre Velimirovica, mila snaha Vuče generala, po obzidju mesta Varadina, pa ozre na polje se zeleno in zagleda kraljeviča Marka... Ko zagleda silnega junaka,

strah prevzame do kosti jo belih, pa pobegne v širne svoje dvore, tam povpraša general jo Vuča: »Kaj, zaboga, ti je snaha mila?« Odgovarja Velimirovica: »Tast predragi, general moj Vuča! Doli v polju mrk junak poseda, bojno kopje v zemljo je zasadil, konja zanj je svojega privezal, a pred njim je vedro polno vina, pa ne pije kot pije ga drugi, polna vedra v grlo si ga zlija, pol ga pije, pol ga konju daje; tudi konj ni kot so drugi konji, lisast ves je kakor je govedo in junak ni, kakor so junaki, ves odet je v plašč z lisičje kože in pokrit je s kučmo istotako, zvezano pod vratom z ruto rdečo, a v zobeh, moj Bog, drži prebelih — celo jagnje, spečeno na ražnjak!« Pa tolaži general jo Vuča: »Nič ne boj se, moja snaha draga! Mnogo takih že imam v temnici, tudi njega tjakaj bom posadil!« (Se bo nadaljevalo.)

Mlinarica in peklenšček

Narodna pravljica.

Ko melje nekega dne mlinarica v mlinu, pride k njej peklenšček in jo povabi, da bi se bila z njim.

»Dobro, pa se dajva!« reče mlinarica, gre ven in prinese dva kola, peklenščku dolgega, sebi pa kratkega.

Prične se boj. Peklenšček se povsod zaveda s predolgim kolom in ne more zadržati mlinarice, ta pa tolče po njem s kratkim kolom, kakor da bi strelne tolkala.

Ko peklenšček vidi, da v mlinu z dol-

gim kolom nič ne opravi in jih preveč dobi, se vda in pravi:

»Sedaj se pa dajva zunaj.«

Gresta pred mlin. Ko sta zunaj, reče mlinarica: »Zamenjava kola!« Peklenšček je zadovoljen. Mlinarica dobi dolg kol, on pa kratkega in pretep se prične znova. Peklenšček s kratkim kolom ne more doseči mlinarice, ki z dolgim zelo urno maha po njem.

Tako zmaga zopet mlinarica, peklenšček pa ves zelen od jeze odide z dolgim nosom in se ne vrne več k prebrisani mlinarici.

Zmaj in metulj

(Indijska pripovedka)

Lepo pobarvan zmaj je plaval visoko v zraku. Valoval je v vetru in gledal proti zlatemu solncu. »Me nič ne zavihaš, je odgovoril metulj, ki je brezskrbno letal od cvetlice do cvetlice in srkal sladki med. »Ti ne moreš leteti tako visoko, jaz pa moreš leteti tako visoko, jaz pa mogoče dosežem še danes solnce.«

»Nič te ne zavidam, mu odgovori metulj. »Četudi si višje kakor jaz, te vendar lahko vsak hip potegnejo nazaj k zemlji. »Ti ne moreš leteti tako visoko, jaz pa mogoče dosežem še danes solnce.«

Uganka

Ime mu sedem črk ima,
in dasi je neviden mož,
ga vendar vsak otrok pozna,
še bolj pa njegov zvrhan koš!

Rešitev prejšnje uganke: Slovenec, Srb, Hrvat — Jugoslovani. Pravilnih rešitev je uredništvo prejelo 47. Nagrade dobijo: Senčar Matilda, učenka II. razreda v Križevcih pri Ljutomeru; Kuhar Štefan, učenec IV. razreda v Puconcih v Prekmurju; Bercé Nada, učenka III. razreda v Špitališču pri Konjicah; Homan Pavel, učenec IV. razreda v Škofji Loki in Zavadlav Dušan, učenec III. razreda v Mariboru. Rešitve današnje uganke naj pošljejo uredništvu mladinske priloge »Jugoslovanci« v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 21 do srede 10. t. m. popoldne.

Primož Trubar z eno potezo

Storžkove pustolovščine med ljudožrci

Storžka ujamejo ljudožrci.

(Dalje.)

Storžek je bežal in bežal, kar so ga nesle noge, a opirni ni mogel dohajati. Nenadoma se je znašel v osrčju bujnega gozda, se utrujen ustavil in prav še mogel ugledati, kako je krčelo teh zavrnjenih opic po bliskoma izginilo v vejah stoletnih dreves. Storžek ni bil še nikoli v pragozdu; in ko se je sedaj domislil vseh onih nevarnosti pragozdnega življenja, o katerih je slišal v šoli ali čital v knjigah, ga je obšel tesnoba strah in trepet. Zdelo se mu je, da more vsak hip planiti nanj kakšna pošastna zver: lev, tiger, leopard ali pa strašna kača klopotača. V tej strašni stiski se je zopet spomnil svoje zaščitnice Deklice z modrimi lasmi.

— Oh, deklica moja draga, pridi, pridi pomagat svojemu ljubemu dondu! Ali ne vidiš, da umira od lakote in utrujenosti v tem neizmernem gozdu?

Tako je dondek žalosten vzdihoval in mlo prosil pomoči svoje skrivnostne zaščitnice. Naslonil se je na orjaško debelo in gotovo bi bil takoj zadrmlal, da ni v tistem hipu nenadoma padla nanj od nekega mreža in ga zadržala kot najbolj nedolžnega ptička tega sveta.

— Na pomoč! Na pomoč! — je prestrašeno vpil Storžek in napenjal vse sile, da bi se osvobodil iz mreže. Ali kolikor bolj si je s tem prizadeval, toliko bolj so se tanke, a močne zadrž-

stiskale in zoževale krog njegovega telesčka.

— Tira tata peka! — mu je nenadoma zarzgetal na ušesa nek oster glas.

Dondek je preplašen po teh čudnih glasovih pogledal po strani krog sebe in ugledal... oh!

Strašno! Okrog dvajset črnih divjakov, črnih skodranih las, ozaljšanih s šopi pestrobarnih peres! Bili so goli od pete do glave, okrog vratu so imeli na vrvič nanizane človeške in živalske zobe, v rokah pa so držali strašno orožje, da bi se tudi hraber človek onesvestil. Obsto-

pili so ga v krogu in ga zvedavo motrili kot nekaj izrednega. Najstarejši med njimi, ki je bil videti njihov poglavar — za razliko od drugih je nosil na levi nogi neke vrste cokljo, krog pasu kos zamazanega platna, a na glavi mu je čepel ves obdrnjen in zmečkan cilindar brez krajev — se je sklanjal k Storžkovemu ušesu, šepetaje mu v kratkih presledkih nerazumljive besede:

— Tira tata peka! (Smrt belemu tujcu!)

Iz ust tega divjaka je strašno smrdelo po slabu prebavljenem človeškem mesu. Storžek se je tresel od groze in studa, a odgovoril ni ničesar.

Tedaj se je poglavar obrnil k svojim vojščakom in strahovito zarjul:

— Pira peka tira tā!... (Predrite mu nos!)

Na to povelje sta se Storžku približala dva divjaka.

— Ojoj, ojoj, kdo ste? — je jecljal fantek.

— Ué... ué... ué... ué! — so se mu v zboru smejali divjaki, z izjemo poglavarja, ki je radi svojega poglavarstva dostojanstva ostal resen in zravnčan ko sveča. Lica so se mu bleščala kot biljardne kroglice. Toda divjaka se ga še nista upala napasti. Imela sta nek priroden strah od tega bitja, ki se je tako zelo razlikovalo od drugih belih ljudi, ki sta jih kdaj videla, ubila in — spekla. Poglavar jima je zapretil z zamahom debele gorjace, kar je opogumilo njuna plašna srca. Eden izmed obeh divjakov je napadel Storžka od leve in drugi od desne strani. Najprej je bil vsekakor tisti na desni, kajti ta je nenadoma s sunkovitim mah-

ljajem desne roke zagrabil lep kos lutkovega dolgega nosa...

— Tara peka! Tara peka!... (Kakšen nos! Kakšen nos!) je kričal v objestnem zmagoslavju, stiskajoč z vedno večjo silo kot paprika oblikovani Storžkov nos.

— Aj!... Ajsa, aj! Oh moj nos! — je javkal dondek, skušajoč z vso močjo suniti sovražnika v trebuh s svojim dolgim nosom... Ah! kot bi trenil je divjak potegnil izza iz ličja spletenega pasu dolgo šilo in ga zabodel v hrustenasto konico njegovega nosa, tako močno, da ga je na drugi strani skoraj pol pogledalo na dan.

— Oj, ojoj, hu-u-u!... Ajejhata, ajejhata! je tulil dondek od strašnih bolečin.

Krvoločni divjak je ravnal z nesrečnim Storžkom kot s kakim pobesnelim bikom. Na obeh koncih šila je privezal iz bičevja spletene vrvi in uprl svoje oči v poglavarja, čakajoč nadaljnjih njegovih povelj. Ta je zadovoljno trikrat pokimal s svojo bučo in rekel vojščaku na levo: — Šo-koko-de dā! (Rešite ga iz mreže!)

Na to nenavadno povelje, ki je slišalo kokodasanju kure, kadar iznese jajce, je črni divjak Storžka oprostil stiskajoče ga mreže, jo zopet razvil in nastavil med listovje veličastnega palmovega drevesa.

— Strašno ste junaški: cela tolpa na enega samega ubogega in sestradanega lutka! — jim je prezirljivo očital Storžek. In v skrajni razburjenosti svojih živcev je zagrešil nečastno dejanje, da je izpljunil masten pljunek v obraz svojega mučitelja. Ah, ojej, groza!

(Se bo nadaljevalo.)

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

VI. No. 25406.

Pregled nalezljivih bolezni v Dravski banovini

od dne 8. novembra do dne 14. novembra 1930.

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Ozdraveli	Umrli	Ostaleje v oskrbi
Skupina tifuznih bolezni.					
Brežice	2	—	—	—	2
Celje	—	1	—	—	1
Kamnik	—	1	—	—	1
Ljubljana (srez)	2	—	—	—	2
Ljubljana (mesto)	1	—	—	—	1
Novo mesto	6	—	1	—	5
Ptuj	1	1	—	—	2
Radovljica	4	—	1	—	3
Skupaj	16	3	2	—	17

Griža. — Dysenteria.					
Krško	2	—	2	—	—
Prevalje	2	—	2	—	—
Skupaj	4	—	4	—	—

Škrlatinka. — Searlatina.					
Brežice	2	1	1	—	2
Celje	6	1	—	—	7
Celje (mesto)	1	—	—	—	1
Dolnja Lendava	3	2	—	—	5
Kamnik	4	—	—	—	4
Kranj	2	1	2	1	—
Krško	6	5	1	—	10
Laško	4	4	—	—	8
Litija	1	—	—	—	1
Ljubljana (srez)	8	—	2	—	6
Ljubljana (mesto)	5	1	2	—	4
Ljutomer	1	4	—	—	5
Maribor desni breg	1	4	—	—	5
Maribor levi breg	2	—	—	—	2
Maribor (mesto)	3	—	—	—	3
Murska Sobota	7	—	2	—	5
Novo mesto	2	—	—	—	2
Ptuj	3	—	—	1	2
Ptuj (mesto)	1	1	—	—	2
Radovljica	6	—	—	—	6
Slovenjgradec	1	—	1	—	—
Šmarje pri Jelšah	16	—	3	—	18
Skupaj	85	24	14	2	93

Ošpice. — Morbilli.					
Brežice	—	1	—	—	1
Konjice	4	—	—	—	4
Ptuj	16	8	11	—	13
Ptuj (mesto)	—	1	—	—	1
Skupaj	20	10	11	—	19

Davica. — Diphtheria et Croup.					
Brežice	14	6	8	—	17
Celje	5	6	3	2	6
Dolnja Lendava	1	—	—	—	1
Kamnik	1	—	—	—	2
Kranj	5	2	2	—	5
Kočevo	1	1	—	1	1
Konjice	2	4	1	—	5
Krško	20	9	7	—	22
Laško	2	1	1	—	2
Litija	2	—	2	—	4
Logatec	4	—	—	—	4
Ljubljana (srez)	21	1	—	—	22
Ljubljana (mesto)	11	2	5	—	8
Ljutomer	7	5	3	—	9
Maribor desni breg	6	14	7	1	12
Maribor levi breg	3	1	—	—	4
Maribor (mesto)	3	—	2	—	1
Murska Sobota	8	1	4	—	5
Novo mesto	4	1	—	1	4
Prevalje	1	—	—	—	1
Ptuj	4	3	2	1	4
Radovljica	—	3	—	—	3
Slovenjgradec	3	2	1	—	4
Šmarje pri Jelšah	19	4	10	—	18
Skupaj	147	67	53	6	155

Šen. — Erysipelas.					
Brežice	2	—	1	—	1
Celje	2	1	1	—	2
Ljubljana (mesto)	1	2	—	—	3
Ljutomer	1	—	1	—	—
Maribor desni breg	1	—	—	—	1
Prevalje	1	—	—	—	1
Ptuj	—	1	—	—	1
Skupaj	8	4	3	—	9

Krčevita odrevenelost. — Tetanus.					
Ljubljana (mesto)	—	1	—	—	1
Murska Sobota	—	1	—	—	1
Skupaj	—	2	—	—	1

Vranični prisad. — Anthrax.					
Kranj	1	—	1	—	—
Skupaj	1	—	1	—	—

Odrevenelost tilnika. — Polyomyelitis acuta.					
Prevalje	2	—	—	—	2
Skupaj	2	—	—	—	2

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Ozdraveli	Umrli	Ostaleje v oskrbi
Vnetje priušesne slinovke. — Parotitis epidemica.					
Ptuj	14	3	9	—	8
Skupaj	14	3	9	—	8

Ljubljana, 20. novembra 1930.

Po odredbi vršilca dolžnosti bana:

Zdravstveni inšpektor:

Dr. Mayer.

*

V. No. 1353/32. Razglas II. 2980—3—3

Razglas o licitaciji.

Kraljevska banska uprava v Ljubljani razpisuje za prevzem gradbenih del pri zgradbi nove banovinske ceste II. r. Reka—Sv. Arah (okraj Maribor) km 14—115

I. javno pisarno ofertno licitacijo na dan 20. decembra 1930. ob 11. uri pri tehničnem razdelku sreskega načelstva v Mariboru. Istotam ali pa pri tehn. oddelku kraljevske banske uprave v Ljubljani se dobivajo med uradnimi urami potrebni podatki, pojasnila in ofertni pripomočki proti plačilu napravnih stroškov.

Ponudbe naj se glase tako, da podajo v obliki popust v odstotkih (tudi z besedami) na vsoto odobrenega proračuna ki znaša Din 817.175.40.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih novinah« in na razglasni deski tehničnega oddelka kraljevske banske uprave.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine, v Ljubljani, dne 29. novembra 1930.

*

I. No. 8669.

Razpis.

Na podlagi § 55. zakona o banski upravi se razpisujejo:

1. eno mesto tehničnega zvanika-dnevničarja kot rečnega mojstra za reko Savo s sedežem v Krškem;

2. dve mesti tehničnih služiteljev-dnevničarjev kot rečnih čuvajev na Savi in Dravi ter

3. dve mesti tehničnih služiteljev-dnevničarjev kot šoferjev za motorne cestne valjarje.

Za mesta pod 1. in 2. imajo prednost prosilci, ki so služili pri vojaki kot pjo-nirji, od prosilcev za mesta pod 3. pa se zahteva poleg splošnih pogojev šoferski izpit, odnosno dokaz o sposobnosti za vodstvo in običajno popraviljanje motornih vozil, odnosno motorjev.

Svojeručno spisane, pravilno kolkovane prošnje s prilogami po čl. 12. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih usluž-bencih (rojstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o odsluženju kadrskega roka, zdravniško izpričevalo, navstveno izpričevalo ter ev. dokazila o strokovni usposobljenosti) naj se vložijo najkasneje do 31. decembra 1930. pri kraljevski banski upravi, odd. I. v Ljubljani.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani, dne 29. novembra 1930.

Razglasi sodišče in sodnih oblastev

A I 251/28—33. 2990—3—3

Oklic,

s katerim se sklicujejo sodišču neznani dediči.

Kokaljeva Ana, služkinja v Ljubljani, Študentova ulica št. 3, je umrla dne 3. marca 1928. in ni zapustila nobenega sporočila poslednje volje.

Je li kaj dedičev, sodišču ni znano. Gosp. Hibšerje Ivana, sodnega upokojenca v Ljubljani, postavlja sodišče za skrbnika zapuščine.

Kdor hoče zahtevati zapuščino za se, mora to v enem letu od danes naprej javiti sodišču in izkazati svojo dedinsko pravico.

Po preteku tega roka se bo zapuščina, v kolikor so zahteve izkazane, izročila, v kolikor se to ni zgodilo, se bo zasegla državi v prid.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. I., dne 28. oktobra 1930.

*

T V 30/30—2. 2987—3—3

Amortizacija.

Na prošnjo Državnega pravobranilstva v Ljubljani imenom javne uprave se uvede postopanje v svrhu amortizacije sledečih vrednostnih papirjev, ki jih je prosilec baje izgubil, ter se njih imejitelj poziva, da uve-

ljava v teku enega leta od 22. novembra 1930, svoje pravice. Sicer bi se po poteku tega roka proglasilo, da so vrednostni papirji brez moči.

Oznamenilo vrednostnih papirjev:

Bon št. 6323 z dne 1. 11. 1929, znesek Din 70.80.
Bon št. 6324 z dne 2. 11. 1929, znesek Din 70.80.
Bon št. 6326 z dne 2. 11. 1929, znesek Din 33.80.
Bon št. 6329 z dne 4. 11. 1929, znesek Din 37.60.
Bon št. 6328 z dne 4. 11. 1929, znesek Din 26.80.
Bon št. 6330 z dne 5. 11. 1929, znesek Din 42.80.
Bon št. 6331 z dne 6. 11. 1929, znesek Din 42.80.
Bon št. 6332 z dne 7. 11. 1929, znesek Din 39.30.
Bon št. 6335 z dne 8. 11. 1929, znesek Din 42.80.
Bon št. 6336 z dne 9. 11. 1929, znesek Din 28.60.
Bon št. 6337 z dne 11. 11. 1929, znesek Din 28.40.
Bon št. 6338 z dne 12. 11. 1929, znesek Din 28.40.
Bon št. 6339 z dne 13. 11. 1929, znesek Din 28.60.
Bon št. 6340 z dne 15. 11. 1929, znesek Din 30.90.
Bon št. 6341 z dne 16. 11. 1929, znesek Din 28.60.
Bon št. 6342 z dne 18. 11. 1929, znesek Din 30.30.
Bon št. 6343 z dne 19. 11. 1929, znesek Din 28.60.
Bon št. 6344 z dne 20. 11. 1929, znesek Din 30.30.
Bon št. 6346 z dne 21. 11. 1929, znesek Din 28.60.
Bon št. 6347 z dne 21. 11. 1929, znesek Din 30.30.
Bon št. 6348 z dne 23. 11. 1929, znesek Din 28.60.
Bon št. 6349 z dne 25. 11. 1929, znesek Din 30.30.
Bon št. 6350 z dne 26. 11. 1929, znesek Din 32.10.
Bon št. 6351 z dne 27. 11. 1929, znesek Din 32.10.
Bon št. 6352 z dne 28. 11. 1929, znesek Din 30.30.
Bon št. 6353 z dne 29. 11. 1929, znesek Din 25.10. — Skupaj Din 897.60.

Okrajno sodišče v Celju, odd. V., dne 22. novembra 1930.

*

E IX 3998/30—9.

2984

Dražbeni oklic.

Dne 26. januarja 1930 ob enajstih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Polička vas, vl. št. 87. Cenilna vrednost: 48.628 Din; najmanjši ponudke 32.419 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX., dne 25. novembra 1930.

*

T V 45/29—2.

2988

Uvedba postopanja za proglasitev mrtvim.

Rudolf Marija, rojena 22. maja 1881. v Prelogu, pristojna v občino Vrhpolje, je ž. leta 1907. odpotovala na Francosko, od koder se ni več vrnila. Zglasila se je zadnjič leta 1915. in od tedaj ni več glasu o njej.

Ker je potemtakem smatrati, da bo nastopila zakonita domneva smrti v smislu § 24 št. 1 o. d. z., se uvede na prošnjo sina Rudolfa Antona, žandamerijskega kaplarja v Kostanjevici, postopanje za proglasitev mrtvim ter se izda poziv, da se o pogrešanki poroča sodišču.

Rudolf Marija se poziva, da se zgasi pri podpisnem sodišču ali drugače da kako vest o sebi.

Po 20. decembru 1931. bo sodišče na vno-vično prošnjo odločilo o proglasitvi mrtvim.

Okrajno sodišče Celje, odd. I., dne 21. septembra 1930.

Vpisi v trgovinski register.

Vpisale so se nastopne firme:

839. Sedež: Ljubljana.
Dan vpisa: 30. novembra 1930.
Besedilo: Drogerija Hermes, družba s o. z. Ljubljana.
Obratni predmet: Nakup in prodaja vseh vrst kemikalij, drog, parfumerij, fotogra-fičnih, galanterijskih in higijskih potreb-ščin, strupov ter fotografskih aparatov na drobno in debelo.
Družbena pogodba z dne 24. novembra 1930., opr. št. 3204.
Družba je ustanovljena za nedoločen čas.

Višina osnovne glavnice: 20.000 Din.

Na to vplačani zneski v gotovini: 20.000 dinarjev.

Poslovodja: Pegan Zdenka, hišna posest-nica v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 30.
Za namestovanje upravičen: Družbo za-stopa in njeno trdno podpisuje poslovod-kinja samostojno tako, da pod kakorkoli pisano ali natisnjeno ali s pečatom odtis-njeno besedilo trdke pristavi svoj lastno-ročni podpis.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 27. novembra 1930.
Firm 2016/30. Rg c IV 239/1.

*
840. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 30. novembra 1930.

Besedilo: »Reka«, lesna industrija in tr-go vina, družba s o. z.

Obratni predmet: Eksploatacija gozdne-ga posestva, ki ga je kupil gospod Hafner Alojzij s kupno pogodbo z dne 14. novem-bra 1929. od veleposesnikov Slanca Fran-ceta in Slanc Alojzije v Litlji, ležečega v Reki in obstoječega zlasti iz parcel št. 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440/2, 2368, 2376/1, 2434, 2440/1, 2441, 2442, 2445, 2446, in 2447 kat. občine Moravče, in parcele št. 563 kat. obč. Velika Goba in vseh s to kupno pogodbo pridob-ljenih parcel in zemljišč, ležečih v sodnem srezu Litlji.

Obratovanje vsakovrstnih žag in tovarn v svrhu predelave iz navednih gozdov do-bavljenega, pa tudi drugod kupljenega lesa, nakup in prodaja ter uvoz in izvoz lesa.

Družbena pogodba z dne 17. novembra 1930, opr. št. 9282.

Družba je ustanovljena za nedoločen čas.

Visokost osnovne glavnice: 120.000 Din.

Na to vplačani zneski v gotovini: 106.000 dinarjev.

Od družabnika Hafnerja Alojzija kot stvarna vloga prinesena izključna pravica do vse eksploatacije lesa in gozdnih pri-delkov v gozdnih »Reka«, obstoječih iz gori navedenih parcel, vredna 14.000 Din je družbi na prosto razpolago dana.

Poslovodje: Hauptman Peter, župnik na Dobrovi, Hafner Alojzij, lesni trgovec v Ljubljani, Dermastia Karel, profesor v Ljubljani.

Za namestovanje upravičen: Družbo za-stopata in njeno trdno podpisujeta po dva poslovodja kolektivno ali en poslovodja in za celokupno podjetje postavljeni prokurist kolektivno na ta način, da se podpišeta pod besedilo trdke, ki je lahko od kogar-koli pisano, natisnjeno ali s štampiljo od-tisnjeno, s svojim lastnoročnim znakom, prokurist vedno s pristavkom, ki označuje prokuro.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 29. novembra 1930.
Firm 2011/30 Rg c IV. 2

845. Sedež: Lesce.
Dan izbrisa: 30. novembra 1930.
Besedilo: Marcelo Rambovšek.
Obratni predmet: parna žaga.
Izbrisala se je zaradi opusta trgovine,
Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 29. novembra 1930.
Firm. 1834/30. Rg. A VI 33/5.

Vpisi v zadrugi register.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih zadrugah:

846. Sedež: Podkoren.
Dan vpisa: 22. novembra 1930.
Besedilo: Kmetijsko društvo v Podkorenju, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Vsled sklepa občnega zbora z dne 28. septembra 1930. so se spremenila zadruga pravila v §§ 5., 19. in 28.
Načelstvo obstoji iz načelnika, njegovega namestnika in 7 odbornikov.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 22. novembra 1930.
Firm. 1968/30 — Zadr. II 1/63.

*

847. Sedež: Ribnica.
Dan vpisa: 25. novembra 1930.
Besedilo: Živinorejska in prešičerejska zadruga, r. z. z o. z. v Ribnici.

Dovoljuje se in odredi pri Živinorejski in prešičerejski zadrugi, r. z. z o. z. v Ribnici, na podlagi izrednega občnega zbora z dne 5. oktobra 1930. vpis izbrisa dosedanjih in vpis novih pravil.

1. Sedež firme: Ribnica.
2. Besedilo firme: Živinorejska in prešičerejska selekcijska zadruga v Ribnici z okolico, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

3. Namen zadruge:
Zadruga ima namen, povzdigniti živilno-rejo in prešičerejo svojih članov s smotrom, da doseže čim boljše in čim donosnejše plemo.

V ta namen zadruga:

1. komisijsko izbira in določa moške in ženske živali za plemo;
2. komisijsko ocenjuje (klasificira) živali, ki jih je treba obdržati za nadaljnjo plemenitev;

3. križa zadrugne ženske živali s plemenjaki plemenite pasme;

4. vodi rodovnike (matične knjige) o poreklu vse zadrugne živine;

5. označuje zadrugno živino z vidnimi znaki, da se lahko kadarkoli spozna;

6. redno cepi vso zadrugno živino zoper nalezljive bolezni in oskrbuje zdravljenje živine;

7. za člane nabavlja plemenite živilske pasme, potrebno krmo, zdravila in druge potrebščine za umno živilnorojo ter posreduje pri prodaji odvišne plemenske živine;

8. potrebščine za plemensko živino do-

bavlja članom le proti takojšnjemu plačilu;

9. poučuje zadrugnike o umnem vzgajanju in krmljenju živine ter varovanju pred boleznimi;

10. kupuje in oskrbuje zadrugne plemenjake;

11. zgradi skupno zadrugno plemensko postajo ter ostale potrebne zadrugne prostore in naprave;

12. prireja živilske razstave in ogleda ter se istih udeležuje;

13. zavaruje vso zadrugno živino in ima zato poseben odsek za zavarovanje goveje živine s posebnim pravilnikom.

4. Nova zadruga pogodba (statut) z dne 5. oktobra 1930.

5. Opravilni delež znaša 50 Din.

6. Vsak zadrugnik jamči z enajstkratnim zneskom svojih deležev.

7. Oznanila se vrše po dvakratnem razglasu pred cerkvijo v Ribnici.

8. Načelstvo obstoji iz 18 zadrugnikov, tako da odpade na vsako vas zadrugnega okoliša po en član.

Sedanji člani načelstva so:

Marolt Ivan, posestnik v Gorenji vasi št. 23; Kmet Herman, šolska upravitelj v Ribnici; Maležič Anton, posestnik v Gorenji vasi št. 27; Drobnik Janez, posestnik v Gorenji vasi št. 10; Grebenc Franc, posestnik v Dolenjih Lazih št. 2; Smale Matija, posestnik na Bregu št. 13; Klun Silvester, posestnik v Slatniku št. 2; Lovšin Ivan, posestnik v Sušjih št. 5; Kozina Ivan, posestnik na Jurjevič št. 14; Zidar Janez, posestnik v Prežah št. 4; Mihelič Alojzij, posestnik v Sajevcu št. 6; Pakiž Anton, posestnik v Danah št. 8; Klun Anton, posestnik v Bukovci št. 6; Levstek Franc, posestnik v Goričah vasi št. 40; Lovšin Ivan, posestnik v Otavah št. 10; Rigler Franc, vodja zemljiške knjige v Ribnici; Prelesnik Janez, posestnik v Hrvači št. 21; Češarek Josip, posestnik v Nemški vasi št. 16.

9. Zadrugo zastopata in zadrugno firmo podpisujeta skupno po dva člana načelstva.

Okrožno sodišče v Novem mestu, dne 25. novembra 1930.

Firm. 227/30 — Zadr. II 114/14.

*

848. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 30. novembra 1930.

Besedilo: Gradbena zadruga »Delavski dom«, registrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani.

Izbrise se član načelstva Tomaž Jože.

Vpiše se član načelstva Medven Alojzij, vratar v Ljubljani, Dunajska cesta št. 35.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 29. novembra 1930.

Firm. 1926/30. Zadr. VIII 260/8.

*

849. Sedež: Brezovica pri Ljubljani.

Dan vpisa: 30. novembra 1930.

Besedilo: Živinorejska zadruga na Brezovici pri Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrise se član načelstva Smrtnik Josip, vpiše pa se član načelstva Kremžar Henrik, posestnikov sin, Brezovica št. 39.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 29. novembra 1930.

Firm. 1180/30 Zadr. V 197/32.

Izbrisala se je nastopna zadruga:

850. Sedež: Gor. Straža.

Dan izbrisa: 21. novembra 1930.

Besedilo: Prva gradbena zadruga, r. z. z o. z. v Gor. Straži v likvidaciji.

Izbrisala se je zaradi končane likvidacije in ustavitve obrata. Knjige hrani Vrhovnik Valentin v Novem mestu.

Okrožno sodišče,

Novomesto, dne 21. novembra 1930.

Firm. 253/30 Zadr. III 41/3.

Konkurzni razglasi

S 15/30-76 2993

851.

Določitev naroka za prisilno poravnavo.

Prezadolženec: Ban Franjo, trgovec na Jesenicah.

Za razpravo in sklepanje o predlogu prezadolženca na prisilno poravnavo z njegovimi upniki se določa narok

na 22. decembra ob devetih pri podpisnem sodišču soba št. 1.

Prezadolženec ima prisostvovati naroku osebno.

Okrajno sodišče v Kranjski gori, odd. I., dne 1. decembra 1930.

*

Nc III 700/30—3. 2978

852.

Sklep.

Predlog upnika, da se otvori konkurzno postopanje o imovini Černe Andreja, stavbenika v Ljubljani, Linhartova ul. 9, se je zavrnil, ker dolжник nima premoženja.

Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 28. novembra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Št. 11.849/II. 2982—2—2

Razpis.

Direkcija državnega rudnika v Velenju razpisuje za na dan 3. februarja 1931. ob enajstih nabavo:

Centrifugalne sesalke z motorjem; Množina vode 500 l/min.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija državnega rudnika Velenje, dne 28. novembra 1930.

2996

Narodna banka kraljevine Jugoslavije.

Stanje z dne 30. novembra 1930.

Aktiva.	Dinarjev
Metalna podloga	277,688.285-51
Posojila	1.556,654.337-02
Račun za odkup kronskih novčanic	929,330.645-35
Račun začasne zamene	148,271.850-53
Dolg države	2.997,155.034-—
Vrednost državnih domen, zastavljenih za izdaje novčanic	2.138,377.163-—
Saldo raznih računov	701,224.271-08
	8.748,701.586-49

Pasiva.	Dinarjev
Glavnica Din 50,000.000 v kovanem zlatu: od te vplačano	30,000.000-—
Rezervni fond	12,927.023-99
Novčanic v obtoku	5.403,713.170-—
Državni račun začasne zamene	148,271.850-53
Terjatve države po raznih računih	64,675.579-94
Razne obveznosti	867,680.929-08
Terjatve države za zastavljene domene	2.138,377.163-—
Nadavek za kupovanje zlata za glavnico in fond	83,055.870-—
	8.748,701.586-49

V metalni podlogi se računi: dinar v zlatu za en dinar, angleški funt za 25 dinarjev, dolar za 5 dinarjev, lira za 1 dinar, švicarski in francoski frank za 1 dinar, dinar v kovanem srebru za 1 dinar itd.

Obrestna mera po ekskontu menic 5½ % na leto.

Obrestna mera za posojila na zastavo 7 % na leto.

Razne objave

2991

Objava.

Izgubila sem izpričevalo II. b razreda drž. humanistične gimnazije v Mariboru iz šolskega leta 1929/30., glaseče se na ime Hetzl Karolina iz Maribora.

Proglasam ga za neveljavnega.

Hetzl Karolina, s. r.

*

2998

Objava.

Izgubila sem izpričevalo drž. trgovske šole v Celju z dne 28. junija 1924, št. kat. 2/24 na ime: Samec Ljudmila, rod. iz Škofje vasi pri Celju.

Proglasam ga za neveljavno.

Samec Ljudmila, priv. uradnica, Vojnik pri Celju.

Uvedba postopanja v dokaz smrti.

Deželno sodišče v Ljubljani je uvedlo postopanje, da se proglase spodaj navedeni pogrešanci za mrtve, ker se zamore o njih po § 240. o. d. z., odnosno po § 1. zak. z dne 31. marca 1918., drž. zak. št. 128., domnevati, da so umrli. Pogrešance navedeno sodišče poziva, da naj se zglase pri njem, ako še žive, ali naj mu dajo to kako drugače na znanje.

Deželno sodišče v Ljubljani je uvedlo glede spodaj navedenih pogrešancev postopanje v dokaz smrti po smislu § 24. o. d. z., ker je verjetno izkazano, da so umrli. Po poteku spodaj označenega roka in po sprejemu dokazov bode sodišče razsodilo o dokazu smrti. Vsakdo, ki bi kaj vedel o katerem teh pogrešancev, naj to sporoči sodišču ali skrbniku.

Ime, rojstni dan, stan in zadnje bivališče pogrešanca:	Bistvene okoliščine, na katere se predlog opira:	Uvedbo postopanja predlaga:	Ime in bivališče oskrbnika:	Dan in opr. št. oklica:	Oklicni rok poteče dne:
Bradeško Ignac, roj. 6. jul. 1888., oženjen, stan. v Trzinu.	Ob izbruhu vojne odrinil s 17. pp. 4. nadom. stot. na severno bojišče, prišel v rusko ujetništvo, pisal 22. januarja 1915. in 1. 1916., odtlej pogrešan.	žena Bradeško Amalija.	žena Stiene Ivan, davčni uradnik v pokoju v Ljubljani.	12. septembra 1930. T 61/29—2.	1. junija 1931.
Petkovšek Matej, roj. 19. septembra 1892., samski, iz Rovt št. 31.	Odšel v vojno leta 1914., bil vjet v Rusiji, od leta 1917. ni več glasu o njem.	oče Kogovšek Franc.	—	30. junija 1930. T 40/30—1.	1. junija 1931.
Dolenc Franc, roj. 22. marca 1888., oženjen, iz Trzinca 221.	Odšel med svetovno vojno na galsko bojišče, od 26. januarja 1916. ni več glasu o njem.	žena Dolenc Marija.	žena Tauzes Mijo, viš. sod. oficial v Ljubljani.	10. septembra 1930. T 44/30—4.	1. junija 1931.
Klemenčič Janez, rojen 13. junija 1859., samski, Bohoričeva ulica.	Odšel pred vojno v Ameriko in nad 6 let ni glasu o njem.	oče Klemenčič Jurij.	—	20. novembra 1930. T 50/30—2.	1. decembra 1931.
Miklavc Jakob, roj. 13. maja 1896., samski, iz Podmolnika št. 5.	Leta 1915. se udeležil vojne v Dobrecinu kot prostak 7. ulanskega polka. Julija 1916. došlo poročilo iz rez. bolnice 1. v Hustu. Pogrešan baje od 1. 1916. s soške fronte.	mati Terezija Miklavc.	—	3. novembra 1930. T 55/30—2.	15. junija 1931.
Zalokar Martin, roj. 8. septembra 1886., sam., iz Stare Fužine 80.	Leta 1914. odšel na rusko bojišče z domobr. polkom št. 4., bil vjet in po poročilu nekega Eržena Antona februarja 1915. umrl v Curvskem kordonu pri Iževskem zavodu.	sestra Stros Frančiška.	—	3. novembra 1930. T 56/30—3.	15. junija 1931.
Ogrin Jože, roj. 16. marca 1887., iz Stare Vrhne 37.	Odšel v vojno 1914., glasom dopisa od 23. januarja 1915. dodeljen 5. stot. 27. dež. bramb. polku na rusko fronto, potem pogrešan.	sestra Ogrin Frančiška.	—	18. novembra 1930. T 57/30—2.	15. junija 1931.
Rozman Janez, roj. 27. maja 1888., samski, Zg. Gorje 20.	Odšel 1. 1914. s 17. pp. 10. obmej. stot. v vojno, septembra 1914. baje ranjen pri Goli gori v Galiciji in prišel v rusko ujetništvo. Pozneje pogrešan.	brat Rozman Vinko.	—	18. novembra 1930. T 58/30—2.	15. junija 1931.

Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 2. decembra 1930.

Mali oglasi

Oglasi socialne in posredovalne vsebine: beseda 50 par. Najmanj Din 5.— Oglasi reklamnega in trgovskega značaja: najmanj Din 10.— (do 5 besed). Vsaka nadulina beseda 50 par. Za pismene odgovore priložite znamko.

Cenj. občinstvu

se priporoča za vsa kleparska, vodovodna in instalacijska dela.

Franc Bögel

Ljubljana, Gosposvet-
ska cesta 6. dvorišče.

Stanovanje

dveh sob, 1 kabineta s pritliklinami se odda v najem takoj v naših hišah na Brinju. Podrobnosti pogoji na razpolago pri Pokojniškem zavodu za nameščenje. Ljubljana, Gledališka ulica 8. 868

Stanovanje

petosobno z vsemi pritliklinami v centru mesta se odda takoj ali pa s 1. februarjem 1931 v najem. Naslov pri upravi lista. 869

Deske

III. vrsta, jelka, smreka, kupujem stalno proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe s ceno franco meja via Postumia. **Rudolf Zoré**, Ljubljana, Gledališka ulica 12. 763

Spalnice

moderne, kakor tudi razno drugo pohištvo, vedno v zalogi po najnižjih cenah. — **Matija Andlovic**, strojno mizarstvo, Komenskega ulica 34. 747

Ako želite kupiti

na
obroke

obrnite se na
**KREDITNO ZADRUHO
ETAJLNIH TRGOVCEV**

r. z. z. o. z.
v Ljubljani
Cigaletova 1 (zr. pos.)

**Elektrotehnično
podjetje**

Ivan Černe
Ljubljana 764
Sv. Petra nasip 53

Priporoča se
modna trgovina

T. Eger
Ljubljana
Sv. Petra cesta 2

729

Kobilica August

tapetnik in dekorater
Ljubljana, Dumaška cesta 25
vhod Dvofakova ul. 3
dvorišče (Tönniesova
hiša) izvršuje vsa 569
tapetniška dela

Operna klet

Gledališka ul. 2

Danes sveže morske
ribe kakor tudi purani
in piščanci, dnevno
dobavljeni iz Hrvaške
po zelo umerjenih re-
klamnih cenah. Prvo
vrstna dalmatinska
vina, posebna letoš-
nja specialiteta šr-
nine Kuč Din 11.—, čez
ulico Din 10.—

Tvrdba „Zarja“

Specijalno podjetje za
izdelovanje vseh vrst
radijskih kaset, zvoč-
nikov, ogradij za an-
tene, omaric za sten-
ske ure ter vseh l se-
nih galanterijskih
predmetov. Po najniž-
jih cenah. Se za cenj.
naročila vložno pri-
poroča.

Boho-iteva ulica 3
Ljubljana.

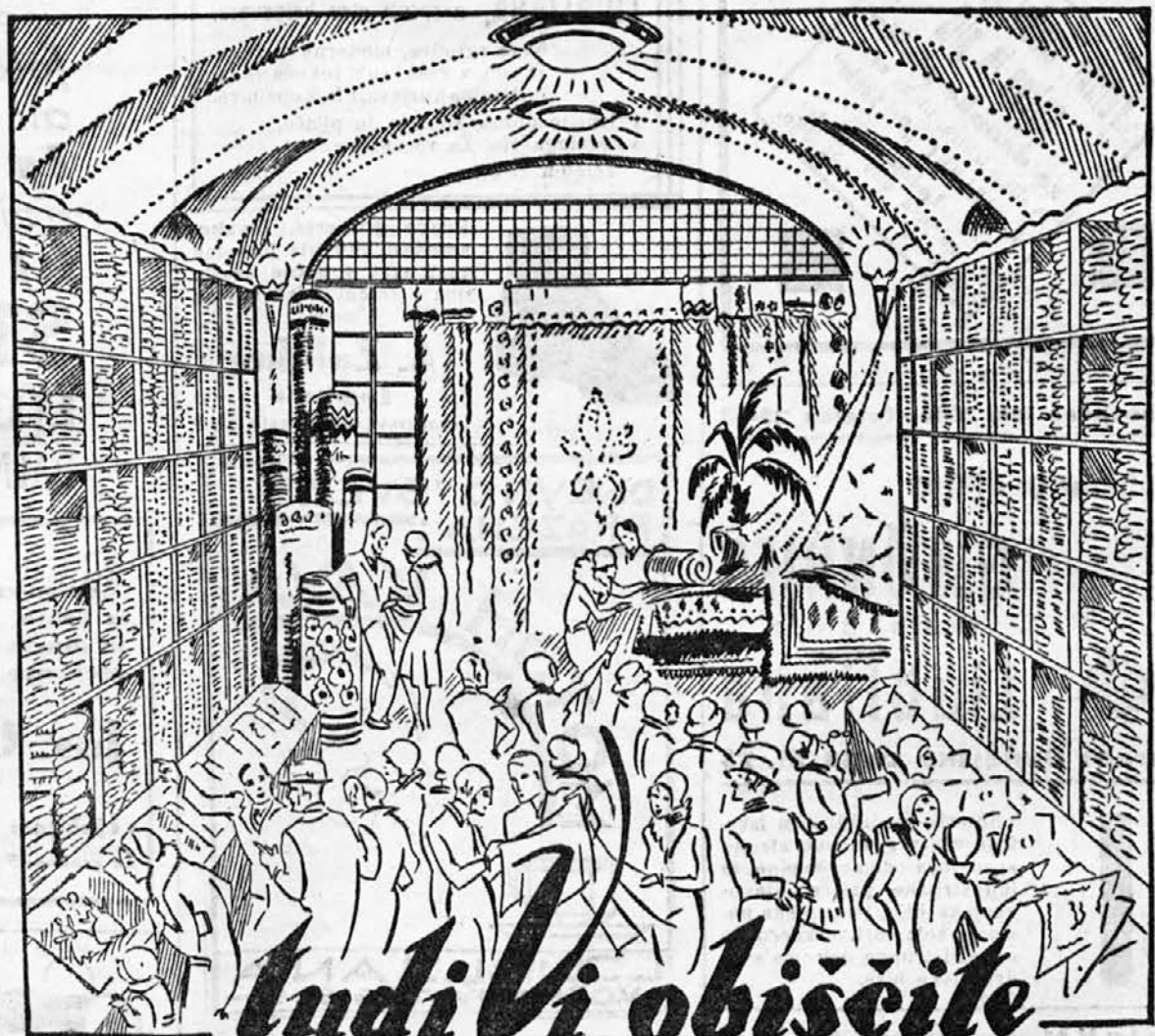
Štedilnike

vrste in nagrobne
ograde, ter vsa druga
ključavničarska dela
izvršuje v vseh ozirih
solidno

L. Slanovic
ključavničarstvo
LJUBLJANA, Gajeva 2

Ponedeljek

8. XII.

ludi Vi obiščite
veliko božično razstavo

katere priredimo v našem specialnem oddelku dne 8. decembra 1930. Razstavljeni bodo predvsem krasni zastori kakor gardine, stori, pregrinjala, zastori na meter i. t. d. Razventega vsakovrstne preproge, linolej, tekači, fine odeje in različna zelo primerna božična darila.

883

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA -- Mestni trg 10

L. MIKUŠ

Ljubljana - Mestni trg 15

Telefon števil. 2282
Ustanovljeno 1839
Na malo! Na veliko!

Za novo sezono — nova moda

Izdelujem obleke za gospode po najnovejših vzorcih modne revije: „American Gentleman and Sartorial Art Journal“. Kroji imajo elegantno obliko, so kot vliiti na telesu, brez gub, pa se izredno lahko nosijo.

Priporoča se

L. Rijavec - Ljubljana
Miklošičeva cesta 7

Razširjajte Jugoslovana!

Preselitve

Telefon 2718

SLOVENIA - TRANSPORT
LJUBLJANA - Miklošičeva cesta št. 21
Palača Uzemne zavarovalnice

Naznanilo!

Cenjenem občinstvu naznanjava, da sva s 1. decembra 1930

prevzela
gostilno pri

„MRAKU“

na Rimski cesti št. 4, ter se vsem najtopleje priporoča.

Postrežba točna. — Solidne cene.

S poštovanjem

Tine in Ivanča Mrak

Rimska cesta št. 4

853

Ouida:

Kneginja Zurova

Roman.

»Rekla bi, dragi Corrère, da ste prenevaren človek in bi ne smela dovoliti, da kaj takega niti v šali omenjate. Sicer pa sem mnenja, da ste za vsako vlogo na svetu prej ustvarjeni kakor za eno vlogo —«

»In ta bi bila?«

»Za vlogo zakonskega moža.«

»Morda imate prav,« je odgovoril Corrère in vzdihnil.

Prosil jo je, če sme prižgati svojo cigareto na njeni. Uro pozneje je bil že na potu v Baden - Baden.

Rafael Corrère je govoril resnico, ko je pripovedoval Veri svojo zgodbo.

V svoji pisalni mizi v Parizu je imel vse potrebne listine, dokazujoče, da poteka od plemenite savojske rodbine plemenitih Corrérov. Vendar pa ji ni o teh listinah nič povedal, ravno tako ji je tudi zamolčal, da hrani v tisti pisalni mizi nešteta ljubavna pisma in nepredvidne ljubezenske izpovedi nekaterih dam iz najvišjih slojev. Čemu bi ji o tem pravil. Dasi je bil resnično markiz, v očeh sveta je bil samo pevec in nič kaj se mu ni dalo privleči na dan svojo starodavno rodbinoslovno knjigo. Saj je vse to smatral za nečimerno navlako. Bil je plemič in ponosen na svoje pokolenje, toda

ravno tako ponosen, celo ponosnejši, pa je bil na svoj dar.

Če je bil včasih previsok napram nekaterim svet-skim veličinam, kar se mu je pijanemu slavi včasih pripetilo, je gospoda govorila: »Evo, kakšen je ta Cor-rère! Ker se smatra za markiza, misli, da sme biti objesten.« Toda ljudje so se motili. Bil je takšen, ker je bil umetnik po božji volji.

Svet je grajal njegovo izredno nečimernost. Če po pravici ali ne, je drugo vprašanje. Sicer pa je bila ta njegova slabost razumljiva. Ženske so se mu obešale okrog vratu že davno, preden se je raznesla slava njegovega glasu, zaradi njegovih lepih oči. Ko pa je njegovo petje očaralo Evropo, so zaradi njega mnoge žen-ske počele najneverjetnejše stvari. Nič čudnega torej, če sta ga slava in splošno občudovanje opijanila.

Ko ga pa je nocoj brzovlak vozil skozi mesečno noč mimo travnikov in rženih polj, je bilo njegovo srce žalostno in ni mogel najti miru na mehkih blazinah svojega kupeja. Strmel je v mesečno pokrajino, ki je brzela mimo njega.

»Koliko časa preide, ko jo bo imel svet na vesti,« je pomislil. »Tako čista in nepotvorjena je danes, razvila pa se bo v svetsko koketko.«

Težko mu je bilo pri duši.

Ali je bila to ljubezen? Zasmejal se je. On, Alma-viva na odru in zunaj njega. Če so se njegove misli bavile s plavalasim dekletom in njegovimi izrazitimi, vprašujočimi očmi, to vendar ni bila ljubezen. Pač pa je bilo to sočutje, občudovanje njene nedolžnosti in srd

nad svetom, ki bo, žal, tako kmalu to čednost uničil.

Corrère ni imel bogve kaknega spoštovanja do žensk. Preveč so se mu silile in mu laskale, da jih je moral zaničevati. V svoji najgloblji notranjosti, kamor ni po-gledal niti najboljši njegov prijatelj, si je vendar pri-pravil vzor ženske, čednostno in vzvišeno sliko, žensko čistih misli in nedotaknjeno od kužnega ozračja sveta. In v hčerki lady Dolly je mislil, da je našel ta vzor.

Torej jo je ljubil? Samemu sebi se je zdel neresen. Njena mati je imela docela prav. Za vse vloge na tem svetu je bil prej primeren kakor pa za zakonskega moža.

Moral je nehote pomisliti na vsa ljubavna pisma, ki jih je hranil v svojih predalih.

»To bi bila strahovita obtožnica,« se je nazmehnil zaničljivo.

On, Corrère, kateremu so padale k nogam gospo-dovalke tega sveta, on, junak nešteti rafiniranih lju-bavnih spletk, pa zaljubljen v dekle, ki je bilo še otrok, samo zaradi tega, ker je imela resne oči in je bila brez nogavic in čevljev. Zares preneumno.

Dan pred svojim odhodom je prejel nujen poziv iz Badena od neke francoske kneginje žgočih oči in v vra-njih las, ki ga je obiskovala v Parizu, prihajajoča k njemu preoblečena in zastrta. Kar zadržalo je v njem, ko je pomislil, da ga tudi zdaj pričakuje.

Odpri je okno kupeja ter iztegnil glavo ven v nočni veter.

Brzovlak je drvel mimo neke vasi. Duh po vrtnicah in timijanu mu je vel naproti od vrtov.

»Ali me bo ta duh vse življenje spremljal?« je po-mislil.

612

Velent, novi svetil.
svin in pis
za domače plašte
Velika izbira, nizke cene.
R. MIKLAVC "Pri školu"
Ljubljana
Lingerijeva ulica — Pred školjo.

Ustanovljeno leta 1846 Telefon 25-63

G aobeno podjetje

738

G. TÖNNIES
družba z o. z.
Ljubljana

Pisarna: Dunajska cesta št. 25

Podjetje projektira in izvršuje vsa v gradbeno stroko spadajoča dela: bančne in industrijske palače, stanovanjske hiše, tovarniška poslopja, šole, cerkve, vile, male enonadstropne, oziroma enodružinske hiše.

Projekti za enodružinske hiše so na ogled v gradbeni pisarni. — V lastni opekarni se izdeluje po konkurenčnih cenah lepa, močna opeka. Iz lastnega gramozoloma se nudijo vse vrste peska. — Zaloge vsega gradbenega materiala se nahaja na Martinovi cesti.

Za soboslikarska,
plesarska in trkoslikarska dela se priporoča
Tone Malgaj

družba z o. z., LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 6

DÜRKOPP

Tovarniška zaloge
Ludv. Baraga
Ljubljana
Selenburgova ulica 6

Najpopolnejši
šivalni stroj

Prometni zavod za premog d. d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah
samo na debelo
Premog
domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

Kovaški premog vseh vrst
Koks livarniški, plavžarski in plinski
Brikete

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 15/L.

Agitirajte za Jugoslovana!

Hotel Miklič
LJUBLJANA, nasproti glav. kolodvora.
Nova zgradba, moderno urejena, 72 sob, v vsaki sobi tekoča voda, centralna kurjava, lift, kopalnica. Priznana dobra kuhinja in pijače, velezaloga vin. Za vse nizke cene. Telefon 27-37. 878

Prave gozdarje, lovske, smuške, škornje in sploh vseh vrst sportne čevlje ima v zalogi in izdeluje po meri

A. Zalokar
212 Ljubljana
Gospodarska cesta št. 8

DNEVNO SVEŽE PRAŽENA:

OTOH KAVA

LJUBLJANA
VODNIKOV TRG ST. 5.

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA
Gregorčičeva 23

Tiska časopise, knjige, brošure, tabele, cenike i. t. d.
LASTNA KNIHOVEZNICA

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah ali risbah
izvršuje
najsolidnejše klišarna
ST-DEU
LJUBLJANA
DALMATINOVA 13

Galanterijski izdelki vseh vrst iz bakra, medu, aluminija, cinka in drugih pločevin izdeluje in prevzame v izdelovanje

Jos. Otorepec, d. z.

v Ljubljani Za gradom 9 Ločna postrežba Solidno delo!

Fany Patik, umetno košarstvo
Radovljica — Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 30

Velika zaloge raznovrstnih košaric, galanterijskih predmetov in igrač
Vam nudi možnost

najugodnejšega nakupa daril za Božič

Ne zanudite prilike in si oglejte prvovrstne izdelke

MEDNARODNI INFORMACIJSKI ZAVOD

Viktor Blažič

Ljubljana

Tavčarjeva ulica 2-1

Daje edino res zanesljive trgovske in privatne informacije in je edini za celo Jugoslavijo poverjeni posredovalec v zadevah AMERIKANSKIH DEDSCIN

Jakob Fligel

Turjaški trg št. 5

kleparska delavnica in vodovodna instalacija se priporoča sl. občinstvu za vse v to stroko spadajoča dela

S spoštovanjem

JAKOB FLIGEL

NOVOST! **Dvokolesa teža 00**

7 kg naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovar. Otroški vozički od najpreprostejšega modela izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Šivalni stroji, motorji, pnevmatika, posamezni deli. Ve lika izbira naližje cene. Prodaja na obroke Ceniki ranko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Garantirana konstrukcija

Prostor za posteljnino

Franc Jager

tapetništvo

Ljubljana, Sv. Petra nasip 29

Priporoča svoje najmodernejshe spalne fotelje vseh vrst modroce, otomane itd.

Najmodernejša oblika!

OGLEDALA

vseh vrst, velikosti in oblik

STEKLO

zrcalno 6-8 mm, masinsko 4-6 mm, portalno, ledasto, alabaster itd.

SPECTRUM D. D.

LJUBLJANA VII — Telef. 23-43
ZAGREB CELOVSKA 31 OSIJEK

Kmetijska družba v Ljubljani

TURJAŠKI TRG 3

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 din in dobivajo za to brezplačno strokovni list

VSAK KMET MORA BITI ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE

»KMETOVALEC«

Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine

Špedicijsko podjetje

LJUBLJANA

Telefon št. 20-60

R. RANZINGER

prevzema vse v to stroko spadajoče posle. **Lastno skladišče** z direktnim tirom od glavnega kolodvora. **Carinsko skladišče**. **Mestne trošarine prosto skladišče**. **Carinsko posredovanje**. **Prevoz** pohištva s pohištvenimi vozovi in avtomobili